

vestnik

Letnik XVIII.

Celovec, petek, 18. januar 1963

Štev. 3 (1078)

Zelo potreben zakon

Pod tem naslovom je »Primorski dnevnik« objavil v svoji nedeljski številki uvodnik, v katerem je govora o nedavnem predlogu italijanskih socialističnih poslancev za dopolnitev tistih določil kazenskega zakona, ki govorijo o zaščiti etničnih in verskih manjšin. O tem predlogu smo na kratko poročali tudi v našem listu, tokrat pa navajamo glavne misli iz omenjenega uvodnika, ker je kazenski zakon tudi pri nas v Avstriji nujno potreben ustrežne spremembe oziroma dopolnitve.

V poročilu, ki so ga socialistični poslanci priložili zakonskemu predlogu, so poudarili potrebo, ki je v preteklosti prišla že večkrat do izraza, da se določbe italijanskega kazenskega zakona, ki zadevajo etnične in verske manjšine, prilagodijo novi demokratični stvarnosti v državi, predvsem pa členu 3 republiške ustave, na podlagi katerega imajo vsi državljani »enako družbeno dostojanstvo in so enakopravni pred zakonom, ne glede na spol, pleme, jezik, politično prepričanje in osebne ter družbene razmere«. »Primorski dnevnik« je kot glasilo Slovencev v Italiji že takrat poudaril, da gre pri tem zakonskem predlogu za to, da se odpravi sedanja obstoječa diskriminacija v kazenskem zakonu, ki sodno preganja tistega italijanskega državljana, ki se pred sodiščem poslužuje svojega neitalijanskega materinega jezika, če hkrati obvlada tudi italijanščino.

Poleg tega so socialistični poslanci zahtevali od parlamenta, da čim prej odobri zakon proti genocidu, ki vključuje sodno preganjanje primerov hujškanja na plemensko mržnjo in proti veri, hkrati pa tudi preganjanje pojavov rasistične propagande in poveljevanje razizma. Na področju, kjer živijo Slovenci, so take sankcije zlasti važne zaradi primerov kršitve enakopravnosti državljanov samo zaradi tega, ker je njihov materni jezik različen od italijanskega — to je slovenski, ter primerov hujškanja na mržnjo proti posameznikom ali skupnostim zaradi različne narodnosti in porekla, do kakršnih primerov je v zadnjih letih prišlo zelo pogosto. Ker pa zakon za taka dejanja izrecno ne predvideva ustreznih kazni, posebni statut londonskega memoranduma, v katerem je posebej poudarjeno, da bo kaznovan tisti, ki hujška na narodnostno mržnjo, pa v italijanskem parlamentu še vedno ni bil ratificiran (čeprav bo od njegove sklenitve kmalu minilo deset let!), so sodišča zelo mlo obsodila ali sploh oprostila tiste, ki so organizirali in tudi sami sodelovali pri rasističnih protislovenskih izpadih.

Po socialističnem predlogu za dopolnitev kazenskega zakona naj bi za kršitve načela enakopravnosti državljanov ne glede na spol, pleme, jezik, vero, politično prepričanje itd. značala zaporna kazen od enega do pet let in bi se v primeru, da tako dejanje zagreši javni funkcionar, še zvišala, za javne žalitve neke skupnosti iz verskih, etničnih, ali plemenskih razlogov pa naj bi kazen značala od šest mesecev do dveh let zapora; končno pa naj bi bilo določilo, ki predvideva kazni za dejanja proti javnemu redu, izpopolnjevanje oziroma zamenjavo z določilom: Kdor javno hujška le nepokorščini zoper zakone javnega reda ali le mržnji proti posameznikom ali skupnostim na podlagi razlike plemena, veroizpovedi, narodnosti ali porekla, se kaznuje z zaporno kaznijo od šest mesecev do pet let.

»Primorski dnevnik« v svojem uvodniku poudarja, da Slovenci v Italiji pozdravljajo socialistični predlog in želijo, da bi bil čim prej izglasovan v parlamentu. Hkrati pa zahtevajo, da morajo biti razveljavljena tudi sedanja diskriminacijska zakonska določila (predvsem glede uporabe maternega jezika pred sodišči — op. ured.), kakor je bilo to izvedeno za avtonomni deželni Trentino-Gor-nje Poadižje in Dolino Aoste, kajti »ni namreč nikakršnega razloga, da bi se s slovensko narodno skupnostjo v Italiji moralo še nadalje ravnavati slabše kot s francosko ali nemško«.

Zakaj tako obširno pišemo o tem? Pač iz enostavnega razloga, ker je položaj zelo podoben tudi pri nas v Avstriji. Kakor znano je socialistični minister za pravosodje že lani napovedal podobno izpopolnitev kazenskega zakona in je bilo že govora tudi o konkretnih določilih, s katerimi bi bilo pod kaznijo prepovedano hujškanje na narodnostno mržnjo. Poleg tega vsebuje taka določila ustavni zakon, ki pa so več ali manj le deklarativnega značaja, pa tudi po § 5 člena 7 državne pogodbe je prepovedana dejavnost, ki bi bila naperjena proti narodnim manjšinam. Toda kljub temu se nadaljuje hujškanje naroda proti narodu, ne da bi bili krivci klicani na odgovornost. Zato je tudi v Avstriji »zelo potreben zakon«, ki bi zagotovil notranji mir!

Vsi prisrčno vabljeni na tradicionalni

Slovenski ples

ki bo v soboto, 19. januarja s pričetkom ob 20. uri

v veliki dvorani in stranskih prostorih Delavske zbornice v Celovcu

- Sodelujejo:
- Veliki plesni orkester Kranj s pevcema Marjano Deržaj in Ninom Robičem
 - Pevski in plesni solisti ljubljanske Opere
 - Godbeno-pevska skupina »Pavle Kernjak«
 - Ansambel ljudske godbe »Boris Frank s svojimi Kranjci«

Vstopnice v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih ter v Celovcu pri Slovenski prosvetni zvezi in v knjigarni »Naša knjiga«.

Slovenska prosvetna zveza

Kljub nasprotovanjem širom sveta:

Atomsko orožje za Zahodno Nemčijo

v okviru skupne jedrske sile Atlantskega pakta

Nekako po starem pregovoru, »da bo volk sit in koza cela«, so v Washingtonu rešili vprašanje atomske oborožitve Zahodne Nemčije. Proti taki oborožitvi že vsa leta po drugi svetovni vojni odločno protestira široka svetovna javnost in tudi v Ameriki sami je dovolj glasov, ki svarijo pred takim korakom, ki bi spet lahko postal usoden za vse človeštvo. Vendar v politiki navadno ne odloča razsodnost, še manj pa v vojaških krogih, ki imajo tudi v Ameriki zelo močan vpliv na vse dogajanje v državi. Ravno ti krogi pa že več let kujejo načrte, kako bi brez večjega izzivanja svetovne javnosti ugodili bonnski vladi in njeni zahtevi po atomskem orožju.

Zdaj izgleda, da so našli »rešitev«. Zaradi omenjenega nasprotovanja svojim nemškim zaveznikom atomskega orožja seveda ne morejo izročiti naravnost in v lastno izključno uporabo, zato so poiskali drugo pot: Zahodna Nemčija naj na podlagi popolne enakopravnosti sodeluje pri uresničevanju načrtov za večstransko atomsko silo Atlantskega pakta.

O teh načrtih je ameriški državni podtajnik George Ball te dni razgovarjal z nekaterimi zahodnoevropskimi državniki in jim po navodilu predsednika Kennedyja ponudil »res integrirano večstransko silo«, ki daleč presega prvotne ponudbe, ki jih je Amerika stavila najprej le Veliki Britaniji in Franciji za osnovanje skupne atomske sile. Na podlagi sedanjih ameriških načrtov bodo namreč lahko vse članice NATO, ki to želijo, sodelovale pri skupni jedrski sili, ne glede na njihovo lastno jedrsko oborožitev. Najbolj zanimivo v tej zvezi pa je vsekakor dejstvo, da v Washingtonu tokrat tudi proti sodelovanju Zahodne Nemčije nimajo več pomislekov, marveč jo hočejo sprejeti kot popolnoma enakopravno v »atlantski jedrski klub«.

Pač pa bo pokazala šele bodočnost, kako bo z uresničevanjem teh načrtov, kajti de Gaulle je že precej odločno napovedal, da Francija odklanja ustanovitve skupne atomske sile in bo raje skrbela za svojo lastno jedrsko oboroževanje.

Vrata v EGS so za druge države še vedno zaprta

V Bruslju se spet nadaljuje pogajanja, na katerih naj bi našli ključ, s katerim bi odprli vrata v Evropsko gospodarsko skupnost najprej Veliki Britaniji in pozneje še drugim državam — med temi je tudi Avstrija — ki se zanimajo za vslop v to skupnost. Že trinajstič v teku zadnjih 19 mesecev so se v belgijski prestolnici zbrali zunanji ministri držav-članic EGS in britanski minister Heath, toda od zadovoljive rešitve so še zelo daleč, kajti tik pred začetkom sedanjih pogajanj se je pojavila nova ovira: Francija ali bolje njen predsednik de Gaulle misli, da še ni dozorel čas, da bi lahko razpravljali o razširitvi EGS na druge države.

Francoski predsednik je na svoji tiskovni konferenci namreč precej ostro nastopil proti sprejemu Velike Britanije in drugih držav, ki so trenutno vključene v EFTA. Dejal je, da bi taka razširitev skupnega tržišča nujno privedla do take spremembe, da EGS ne bi več služila namenom in ciljem, ki so narekovali njeno ustanovitev. Zato je po njegovem mnenju v najboljšem primeru možna le rešitev, da postane Velika Britanija pridružena članica namesto polnopravna članica EGS.

Odločne izjave francoskega predsednika, ki so bile naperjene tudi proti ustanovitvi skupne atomske sile NATO, so močno ohladile začetni optimizem v Bruslju. V koliko bo mnenje de Gaulle dejansko vplivalo na končno odločitev, bodo pokazala sedanja pagajanja, o katerih menijo, da so se znašla v odločilni fazi.

Maršal Josip Broz-Tito

deset let predsednik FLR Jugoslavije

Zadnji ponedeljek, 14. januarja, je poteklo deset let, odkar je bil maršal Josip Broz-Tito izvoljen za prvega predsednika FLR Jugoslavije. V teh desetih letih so jugoslovanski narodi prehodili pot, na kateri so morali premagati mnogo težav in na kateri so dosegli velike uspehe. Ne samo v izgradnji države in socialistične družbe, predvsem na mednarodno-političnem torišču si je nova Jugoslavija pod vodstvom svojega predsednika Tita pridobila splošen ugled.

Ce je govora o teh zadnjih desetih letih, potem je treba z ozirom na notranjo politiko Jugoslavije v prvi vrsti omeniti razvoj široke demokratizacije, ki jo uresničuje v vseh najrazličnejših oblikah samoupravljanja po na-

čelu »vsa oblast ljudstvu — vsa oblast od ljudstva«. V raznih volilnih forumih so v teh letih po vsej Jugoslaviji izvolili več ko 750 tisoč državljanov v posamezne ustanove od ljudskih skupščin in njihovih komisij mimo ljudskih odborov do krajevnih in stanovanskih skupnosti ter delavskih in drugih svetov. Na mednarodno-političnem področju pa pomeni Jugoslavija važnega čimtelja v konsekventnem zastopanju miroljubne in izvenblokovske politike, ki igra čedalje večjo vlogo pri reševanju raznih svetovnih konfliktov in pri utrjevanju prijateljskih odnosov med narodi in državami.

Vsa ta pot narodov Jugoslavije pa je najtesneje povezana z imenom in osebnostjo predsednika Tita, ki je ob izvolitvi pred desetimi leti dejal, da se je zmeraj imel in se bo imel le za zvestega služabnika svojega ljudstva.

Pri pogajanjih za novo vlado

govorijo o podrobnostih bodočega sodelovanja

Pogajanja med zastopniki OVP in SPO za sestavo nove zvezne vlade se nadaljujejo tudi ta teden in so termine skupnih sestankov določili tudi že za prihodnji teden, kajti v teh dveh mesecih po volitvah ni uspelo doseči sporazuma o bodočem sodelovanju v vladi.

Medtem ko je pri prvih sestankih šlo predvsem za razdelitev kompetenc v novi vladi, to je posameznih ministrstev, so se predstavniki obeh velikih strank ta teden posvetili podrobnostim bodočega sodelovanja. Vprašanje, katera stranka bo stavila novega zunanjega ministra, sicer še vedno ni rešeno, vendar se skušajo temu kočljivemu problemu zdaj izogniti s tem, da razpravljajo o konkretnih nalogah vlade in o tem, kako bi v bodoče uredili formalnosti koalicijske. Morda bo sporazum o teh vprašanjih pozneje omilil tudi nasprotja, ki obkrožajo že od vsega začetka pogajanj — in se medtem nikakor niso zmanjšala — glede tega, kdo bo kaj v novi vladi, predvsem pa, kdo bo novi zunanji minister. Prav to ministrstvo je namreč slej ko prej kamen spotike in še nikakor ni razvidno, katera stran bo kdaj in v kolikšni meri pripravljena na popuščanje.

Sicer pa je ta teden pokazal, da se je ozračje, ki je bilo prej močno napeto, polagoma le začelo izboljševati in prevladuje mnenje, da bo tretji mesec pogajanj privedel do razpleta v vprašanju, kako bo izgledala nova vlada in kako bo urejeno bodoče sodelovanje med obema velikima strankama.

V Kongu končno le konec razcepljenosti?

Katanska vlada pod vodstvom predsednika Combeja je pred dnevi objavila komunike, v katerem je rečeno, da je pripravljena na sodelovanje pri uresničevanju načrta generalnega sekretarja OZN U Tanta za zopetno združitve Katange z ostalim Kongom. V smislu tega načrta je zahtevala amnestijo za predsednika Combeja in ostale člane odpadniške vlade kakor za vse osebe, ki so izpolnjevale navodila in povelja Combejevega režima; osrednja kongoška vlada je na tako amnestijo takoj pristala in tako odstranila še zadnjo oviro za dokončno pomiritev v Kongu.

Sedanji sklep Combeja in njegovih pristašev je prišel nekoliko nepričakovano, saj so še prejšnji teden grozili s teroristično akcijo »požgane zmlje«. Zato si v političnih krogih še niso edini, ali misli Combe zdaj resno ali pa gre spet le za nov maneuver, kor jih je bilo v kratki zgodovini neodvisnega Konga zabeleženih že celo vrsto. Poleg tega je ostalo odprto tudi vprašanje, ali se bo sedanji odločitvi Combeja podredil tudi njegov notranji minister Munongo, ki se hoče »do zadnjega vojaka« boriti proti zopetni združitvi Katange s Kongom in ima močno oporo zlasti v evropskih legionarjih, ki so že vse zadnje mesece vodili uporniške policijske in vojaške edinice Katange.

Vsekakor so na sedežu Združenih narodov v New Yorku prepričani, da je prišel čas za dokončno rešitev kongoškega vprašanja in je generalni sekretar U Tanta poudaril, da bo izjava Combeja uresničena hitro in točno po besedilu, kajti »OZN bo z vsemi sredstvi, ki so ji na razpolago, pomagala pri izvajanju obljub, ki jih je dal Combe v svoji izjavi«.

V zvezi z razpletom v Kongu je treba omeniti še dve zanimivosti: malo prej, preden je podal izjavo o zaključku katanške secesije, je Combe spet enkrat »zbežal« iz svoje prestolnice Elisabethville, hkrati pa je iz narodne banke Katange »zginilo« tudi več milijonov kongoških frankov; v kongoški prestolnici Leopoldville pa je prišlo pred nedavnim do demonstracij pred britanskim poslanštvom, kjer je kongoško ljudstvo očitno hotelo dati izraza svojemu ogorčenju zaradi politike, ki jo je igrala Velika Britanija v vprašanju zopetne združitve Katange s Kongom.

Več samozavesti

Zadnje dni se je v okviru Slovenske kmečke zveze pričelo po vaseh živahno razpravljanje o perečih vprašanjih naših kmečkih gospodarstev in kmečkega prebivalstva. Že prvi sestanki so pokazali, da je med našim prebivalstvom za ta razpravljanja veliko zanimanja. Posebno mlajša generacija se živo zanima za probleme, ki jih prinaša velika prelomnica, na kateri se nahaja evropsko in avstrijsko kmetijstvo in kmečko prebivalstvo. Sestanki kažejo, da je med našim ljudstvom precej resnega gledanja in logičnih zaključkov glede bodočnosti kmečkega prebivalstva v pogojih integracijskih prizadevanj v Evropi, v pogojih gospodarstva na velikem prostoru. So pa tudi primeri, kjer manjka ustreznega pojmovanja tega razvoja. Diskutanti s te strani navadno resnost položaja bagatelizirajo, ker mislijo, da je itak že vse od zgoraj določeno.

Ob spoznanju, da postavlja ta razvoj pred kmečko ljudstvo neodločljivo nujnost, da vzame svojo usodo v svoje roke, se v diskusijah in tu in tam tudi vročih debatah pojavljajo tudi druga mnenja. Ta mnenja je mogoče združiti na tezo, po kateri ni potrebno, da bi bili glede bodočnosti zaskrbljeni in da bodoči razvoj spričo prirojene skromnosti ne bo preveč ogrožal kmečkega prebivalstva.

Ta teza je za naše kmečko prebivalstvo nevarna, je lahko strup, ki uspava in povzroča brezbržnost za dogajanja okoli nas. V okoliščinah namreč, kjer ugotavljamo, da je v naši državi 14% samostojnih kmetov manj, kot jih je bilo pred 10 leti, ko vidimo, da njihovo število iz leta v leto nagleje pada, kjer ne zadoščajo več eksistenčnim pogojem družine, in ko število družin brez naslednika na kmetiji ravno tako naglo narašča, kot pa število naših fantov in deklet, ki jim na poti s truhom za kruhom tujina pije kri, ker na domačih tleh ni industrije za njihovo zaposlitev, je sila lahkomišelnost zavrniti resna znamenja in svarila časa ter pozive k večji budnosti in odločnosti po naših vaseh z obrabljenimi frazami agrarne politike stare šole.

Ta lahkomišelnost je še večja v onih primerih, kjer se k gornjim tezam v diskusiji še pridružitve sklicevanje na obljube in zagotovila bauerbundovskih krogov iz kmetijske zbornice ali drugod. Ti krogi in njihove obljube so nam v življenjskih vprašanjih južnokoroških kmetov poznane že 30 in več let. Ravno tako dolgo vendar vemo, da danih obljub v potrebi meri še nikoli niso izpolnili. Nasprotno, kakor prej z obljubami so bili pozneje bogati tudi z izgovori, samo da bi nas uspavali, da bi ne spoznali poti germanizacije in prepletanja naših miroljubnih vasi s priseljenimi izbranimi nemškimi nacionalističnimi hujšaki.

Bodimo si na jasnem: tudi sedaj in v bodoče se po naših vaseh nič ne bo obrnilo na boljše, če stvari ne bomo vzeli v svoje roke! Obljube, ki jih v korist naših vasi ta ali oni posamič dobi iz ust merodajnih v kmetijski zbornici, so sicer lepe, toda upanja, da bodo v resnici izpolnjene v prid naših vasi, tudi v bodoče ni. Najboljši dokaz za to sta pred letom dni obljubljeni in napovedani skupnost za gospodarsko preusmeritev kmetijstva občine Blato in realizacija podobne skupnosti v Šmarjeti nad Pliberkom. Obe bosta zaspali, če bosta odvisni zgolj od krogov v kmetijski zbornici.

Kar naše vasi in naši ljudje potrebujejo, je spoznanje resnice, če je še tako ostra in bridka. Ta resnica jih bo — kakor že tolikokrat v zgodovini — zbudila k samozavesti, k skupnim naporom za obrambo pred navalom nemškega kapitala v borbi za obstoj na tej zemlji in za obrnitev njenega slovenskega značaja. Ko so pred dobrimi 90 leti — da vzamemo samo en primer iz zgodovine — naši šentjankovski pionirji polagali temelje našemu in hkrati avstrijskemu kmečkemu kreditnemu združenstvu, so gotovo dobro poznali nevarnost razvoja po naših vaseh v tisti dobi. Oni se gotovo niso pustili »troštati« z uspavalnimi obljubami, oni so se temu razvoju postavili v obrambo samozavestno in odločno. Le tako so nam lahko ohranili v današnje dni, kar imenujemo naša zemlja, naša govorica in naša pesem.

Postavimo njihovo samozavest v našo stvarnost, oklenimo se je in širimo jo združeno po naših vaseh in med našim ljudstvom! Potem bomo kmalu spoznali, da imamo svojo usodo v svojih rokah. Tudi v vprašanju naše vasi v integrirani Evropi.

Blaž Singer

Policija na sledi velikemu gospodarskemu škandalu:

Ilegalni kartel navija cene gradnje cest

V preteklem tednu so na Dunaju odkrili gospodarski škandal, ki iz dneva v dan zajema širše kroge podjetij gradbene industrije. V škandal so zapletena številna podjetja za gradnjo cest in drugih javnih objektov. Ta podjetja so se združila v illegalen kartel, s pomočjo katerega so pri razpisih za gradnjo cest postavljale enotne daleč preko dejansko upravičljivih cen segajoče oferte. Temu početju je prišla na sled gospodarska policija, ki je že zaprla vrsto teh podjetij in v svrhu nadaljnjih preiskav zaplenila njihove arhive.

Škoda, ki so jo vsled tega ilegalnega kartela utrpeli republika in zvezne dežele na področju gradnje cest, zaenkrat še ni pregledna, nedvomno pa bo zelo velika. Zanimivo pri vsem tem je, da poskuša ljudska stranka škandal bagatelizirati in da je že ostro napadla zadevno akcijo gospodarske policije.

Doslej je gospodarska policija odkrila, da so se pričela številna velika gradbena podjetja kartelom podobno dogovarjati glede stavljanja enotnih ofertov na razpise gradenj cest. Te enotne cene so daleč presegle običajne stroške gradnje cest in tudi objektov. Oferti so bili po cenah enaki, le eno samo podjetje — in to vedno drugo — je predložilo ofert s cenami, ki so bile za znatno nižje od drugih. Da je bila temu podjetju izročena izvedba gradnje, je samo po sebi razumljivo. Toda tudi od njega oferirane cene so bile mnogo višje, kot bi smele dejansko biti. Razliko med dejanskimi cenami in onimi, ki jih je podjetje zahtevalo in dobilo plačane, so v illegalnem kartelu združena podjetja razdelila med seboj in se tako skupno pravzaprav brez dela v škodo naročnikov in — v zadnji konsekvenci — v škodo davkoplačevalcev in skupnosti.

Odkritje tega nezaslišnega gospodarskega škandala je sprožilo manjše zgornjeavstrijsko podjetje, ki se je pritoževalo, da ne

dobi javnih naročil. Nameščene tega podjetja je nato lastniku razkril, kako pridejo številna večja podjetja po zgoraj opisani poti do velikih državnih naročil, kjer tudi »izredno lepo zaslužijo«. S tem je bil kamen sprožen. Gospodarska policija je v enem izmed teh podjetij — šlo je za podjetje družine bivšega ÖVP-poslanca Kapsreiterja — zaplenila arhiv, iz katerega je bilo razvidno, da gre tu za škandal velikih dimenzij. Doslej je policija zaplenila še arhive vrste sorodnih podjetij. Njihov pregled bo gotovo zahteval tedne podrobnega dela, preden bo docela jasno število v tem ilegalnem kartelu združenih podjetij in višina po njem skupnosti prizadejane škode.

Kakor poročajo, je gospodarski policiji pri tem uspelo najti tudi že centralo tega kartela. Kot taka se je razkrinkala takoimenovana »Družba za raziskovanje gradnje cest s terom in asfaltom GESTRATA«. Na zunaj je ta družba govorila, da se bavi z znanstvenim raziskovanjem gradnje cest, dejansko pa je bila središče in glavni organizator ilegalnega kartela. Organizirala je tajne dogovore glede enotnih ofertov in tudi določala firme z nekoliko cenejšimi ofertom. Njena korespondenca s pridruženimi podjetji je navadno nosila označbo »tajno« ali pa »strogo zaupno«. Če je katerokoli podjetje ugovarjalo od nje diktiranim cenam, da so previsoke in če se teh cen ni držalo, ga je družba »kaznovala« z občutnimi denarnimi globami.

Klobčič, iz katerega bo razvidno, zakaj je bila gradnja cest v Avstriji zadnje čase tako draga, se je pričel odvijati. V teku nadaljnjih preiskav bo postalo očitno, kdo vse se je s tem protizakonitim in protiljudskim početjem okoristil in obogatil. Vsekakor je zelo čudno, da ÖVP kot vladna stranka, katere minister dr. Bock je odgovoren za gradnjo cest, doslej tega ilegalnega početja ni obsodila, marveč je postopek gospodarske policije po svojem fisku celo napadla. Navsezadnje ona celo želi — ta zaključek se vsiljuje — da bi javnost o tem škandalu ne zvedela vsega, kar vsebuje.

Rekordna industrijska proizvodnja na Vzhodu

Ekonomska komisija OZN za Evropo je objavila, da so evropske socialistične države dosegle lani rekordno industrijsko proizvodnjo. Njihova stopnja je precej večja od one v zahodnoevropskih državah.

Tako je Romunija v prvem polletju 1962 dosegla v primerjavi z istim obdobjem leta 1961 za 14,5% večjo proizvodnjo. Sovjetska zveza, Poljska in Bolgarija so svojo proizvodnjo stopnjevale za 9 do 10%, ostale države pa za 7 do 8%.

Ekonomska komisija ugotavlja, da je v splošnem gospodarskem okviru v Evropi leta 1962 hitreje naraščal obseg industrijske proizvodnje v socialističnih državah, čeprav se

borijo s hudimi težavami na drugih področjih gospodarske dejavnosti. Po istih podatkih pa kmetijska proizvodnja ne narašča v zadovoljivi meri.

V Zahodnoevropskih državah so se zvišale mezde, a so se tudi precej povečali življenjski stroški. Zato so vlade posameznih zahodnoevropskih držav razširile ukrepe za odvrtitev inflacionistične nevarnosti, ki se danj grozi temu delu Evrope. Edino Francija in Italija sta obdržali nezmanjšano ekspanzijo, medtem ko drugim zahodnoevropskim državam, zlasti Zahodni Nemčiji ni uspelo obdržati prejšnjega tempa v razvoju nacionalnega gospodarstva.

Lani na Koroškem:

90 km novih vodovodov in 10 km kanalizacij

Iz začasnega poročila o gradnji vodovodov na Koroškem povzemamo, da je bila lani subvencionirana realizacija 47 vodovodnih projektov. Med temi projekti so na južnem Koroškem zlasti pomembni vodovodi v Železni Kapli, v območju Baškega jezera, v Borovljah in okolici, v Galiciji in v Vodiči vasi v bektštanski občini. Na novo pa so pričeli lani graditi vodovode v Rikarji in Radni vasi, v Dobrli vasi, v Št. Janžu v Rožu in na Rudi. Skupno je bilo lani začeti 7 novih projektov.

Na deželnih sredstvih je bilo k lanski gradnji vodovodov danih skupno 4.661.000 šil. na razpolago, iz fonda za gradnjo vodovodov pa 1.572.000 šil. subvencij in 9.019.000 šilingov kreditov proti 1% obresti. Skupno s lastnimi prispevki vodovodnih skupnosti so lanske gradnje stale okoli 25 milijonov. Skupno je bilo lani zgotovljenih 90 km vodovodov in 10 km kanalizacij.

V letnem povprečju je pri gradnji vodovodov stalno delalo okoli 150 oseb. V veliko primerih so z deli nadaljevali tudi v zimskih mesecih. Gradbena in instalacijska podjetja so pri tem dobila naročila v vrednosti 14,4 milijone šilingov ali 32% več kot leta 1961. Zadevni uradi deželne vlade pa so morali poleg nalog pri teh projektih opraviti tudi še drugo delo. Tako so morali pregledati 395 gradbenih projektov glede oskrbe z vodo ter kontrolirati namestitve 43 bencinskih tankov pri bencinskih črpalkah.

POŠIROKEM SVETU

BERLIN. — Agencija Nemške demokratične republike ADN je sporočila, da je pred nekaj dnevi ponoči prišlo do eksplozije na berlinskem zidu pred očmi francoskih okupacijskih čet in zahodnonemške policije. Vzhodnonemška agencija ocenjuje novo eksplozijo kot resno provokacijo, katere namen naj bi bil že v naprej onemogočiti mednarodne razgovore za zeleno mizo o mirni rešitvi berlinskega problema.

BONN. — Zahodnonemsko zunanje ministrstvo je potrdilo, da so bivšega esesovskega generala Karla Auberga in bivšega polkovnika Helmutha Knochena izpustili iz francoskega zapora, kjer sta prestajala kazen kot vojna zločinci. General Auberg je bil šef gestapa v Franciji, Knochen pa njegov pomočnik. Potem ko so ju izpustili, so jih izročili zahodnonemškimi oblastem.

RIM. — Italijanski minister za turizem Alberto Folchi je sporočil, da je obiskalo lani Italijo 21.150.000 tujih turistov, kar predstavlja 11,7 odstotka več kot leto poprej.

KATMANDU. — Novi jugoslovanski poslanik v Indiji in opolnomočeni minister v Nepal dr. Radivoje Uvalić je izročil akreditivne nepalskemu kralju Mahendri.

RIM. — Socialistični časopis Avanti in Italijanski odbor za svobodo španskega ljudstva sta priredila razstavo slikarskih del, ki so jih italijanski avtorji poklonili za pomoč španskim antifašistom. Na tiskovni konferenci založnika Einaudija, ki je pred kratkim izdal zbirko španskih antifašističnih pesmi, so franciski in neofašisti povzročili izgred. Policija je aretirala osem izvalcev.

ATENE. — V dvorani, kjer je potekala sodna obravnava proti opozicijskemu časopisu »Eleftheria«, je prišlo do pretepa med pristaji vlade in mladinci, ki so naklonjeni opozicijski Uniji centra. Slednji so vzklkali vodji te stranke Papandreju, ki je pričal v korist lista. Vladni pristaji so jih fizično napadli. V pretepu, ki je prekinil proces za eno uro, so bili ranjeni neki general, neki študent in neki tiskar.

PARIZ. — Francija bo letos izdala za vojaške potrebe 18,5 milijarde frankov ali 22 odstotkov državnega proračuna ali 5,3 odstotka narodnega bruto proizvoda. Če dodamo tej vsoti še izdatke za pokojnine vojaških osebnosti, se udeležba vojnega ministra v nacionalnem bruto produktu poveča za 7,6 odstotka. Ta pomeni, da ima Francija največje vojaške izdatke med evropskimi članicami NATO.

DUNAJ. — Na Dunaju so podpisali protokol o nadaljnjemu razvoju turističnega prometa med Avstrijo in Jugoslavijo. S protokolom so ugovorili pogoje nadaljnjega razvoja tega prometa, prevozne cene in prioriteten postopek na meji za prehod linjskih avtobusov. V tehničnem delu so omenjene vse proge, ki bodo delovale med obema državama. Proge iz Avstrije gredo v glavnem iz Graza in Celovca, po ena pa iz Dunaja in Leobna ter so z malimi izjemami vse povezane z letovišči na Jadrano od Ankaranu, Portoroža, Poreča, Opalije do Šibenika. Razgovori so potekali v duhu medsebojnega razumevanja.

NEW DELHI. — Predsednik Komunistične partije Indije Dange se je sestel s predsednikom Nehrujem. Ob tej priložnosti mu je posredoval vliste s svojega potovanja po evropskih državah, ko je dvakrat obiskal tudi Moskvo.

TOULOUSE. — Letalo francoskega vojnega letalstva je strmoglavilo in zgorelo 150 km jugovzhodno od Toulousea. Menijo, da se je pri tem smrtno ponesrečilo 11 oseb, kolikor jih je bilo v letalu.

BONN. — Zunanji minister Schröder bo reorganiziral svoje ministrstvo po vzorcu ameriškega State Departmenta. Kot so sporočili, bodo v okviru ministrstva ustanovili poseben štab »za planiranje«, ki se bo ukvarjal z dolgoročnim načrtovanjem zahodnonemške zunanje politike. Schröderjev predlog je potrdil na svoji tajni seji zunanje-politični odbor Bundeseta. Naknadno pa bo minister določil sestav tega »štaba«.

KAIRO. — Predsednik jemenske arabske republike Salal je objavil zakon o obvezni vojaški službi in vpoklicu v vojsko nekaterih letnikov. Zakon o obveznem vojaškem službovanju je bil sprejel na seji vlade, na kateri so razdelili jemen na vojaške oblasti.

NEW YORK. — Na podlagi direktive generalnega sekretarja OZN U Tanta so ukinili oddaje OZN za Madžarsko, ki so bile sovražno razpoložene do te države.

LONDON. — Britanski filozof lord Russel je sporočil, da se umika s položaja predsednika »nacionalnega komiteja starih«, britanske organizacije ki se bori za popolno jedrsko razorožitev na svetu. Lord Russel je pojasnil ta svoj korak s preobremenjenostjo z drugim delom, ki je drugačno od tistega, s katerim se ukvarja komite, vendar pa ima podobne cilje.

STOCKHOLM. — Radijska postaja v osrednji Švedski je sprejela signale, za katere pravijo, da so prihajali iz novega sovjetskega satelita. Menijo da v satelitu ni bilo astronava, ker ni oddajal signalov na frekvencah vesoljskih ladij »Vzhod«, s katerimi so leteli kozmonavti.

AKRA. — Ganska vlada je sporočila, da je ustanovila posebno sodišče, ki vadi preiskavo proti osebam, ki so sodelovale pri nedavnem atentatu na ganskega predsednika Nkrumaha. Sodišče so ustanovili na zahtevo predsednika samega.

NEW YORK. — Novi sovjetski predstavnik v Združenih narodih Nikolaj Fedorenko je obiskal ameriškega predstavnika Adnala Stevensona. To je bilo njuno prvo srečanje. Stevenson je priredil poslovnice kosilo pomočniku ministra za zunanje zadeve Sovjetske zveze Vasiliju Kuznjecovu, ki se vrača v Moskvo po končanih sovjetsko-ameriških razgovorih o Kubi.

SANA. — Jugoslovanski veleposlanik v Kairu dr. Jože Brilej je prisel v jemensko glavno mesto, kjer je izročil podpredsedniku vlade El Bajdaniju kopije akreditivnih pism. Dr. Brilej je bil imenovan za jugoslovanskega ambasaderja v tej deželi. Originalna akreditivna pisma je veleposlanik izročil predsedniku Salalu.

PARIZ. — V krogih, ki so blizu komisiji za obrambo pri francoski skupščini, se je izvedelo, da je Francija začela z redno proizvodnjo jedrskih bomb. Te bombe bodo nosila letala »mirage 4«.

Nova številka

„Mladega roda“

V besedi in sliki pripoveduje najnovejša številka »Mladega roda« (januar—februar) o zimi, mrazu in snegu. Tako nas povede v ta beli letni čas že uvodna pesem Tonce Breščakove »Snežni zimski dan«, pa tudi mnogi drugi prispevki raznih mladinskih pisateljev in pesnikov ter ostalih sodelavcev šolskega lista za koroško mladino so posvečeni »mrzli starci« — zimi.

Vendar prinaša »Mladi rod« tudi v tej številki mnoge druge poučne in zanimive, pa tudi zabavne prispevke, tako novice iz narave, nasvete iz »jezikovne delavnice«, marsikaj zanimivega o svetilkah, članek o gladi in milijonih ljudi, ki še danes v dobi splošnega blagostanja umirajo od lakote, nato zagonetne stvari o številkah, o »govorečih bobnih« v Afriki, o predoru skozi Mont Blanc, o starih Rimljanih in njihovem prirodu v naše kraje ter končno še o športu, da ne govorimo o ugankah in križankah, ki so med našo mladino posebno priljubljene.

Mnogo lepega in za vsakogar nekaj. Tak je »Mladi rod«, ki bi ga moral imeti naročenega in ga pridno brati vsak naš otrok. Zato tudi tokrat ponavljamo poziv staršem: Kupite svojemu otroku »Mladi rod«! Posamezna številka stane samo 3 šilinge. Naročite ga lahko pri upravi »Mladi rod«, Celovec-Klagenfurt, Postamt 2, Postfach 45; ali pa ga kupite v knjigarni »Naša knjiga«. Vaš otrok vam bo gotovo hvaležen.

Zanimiva publikacija:

Ministrstvo za zunanje zadeve

poročila o svojem delu v letih 1959 — 1962

Pred nedavnim je izšla zanimiva publikacija, v kateri polaga ministrstvo za zunanje zadeve obračun o svojem delu v letih 1959—1962, to je za dobo, odkar ima Avstrija spet svoje samostojno zunanje ministrstvo, kajti prva povojna leta je zunanjo politiko vodil poseben oddelek urada zveznega kanclerja. V knjigi, ki obsega 148 strani in več slikovnih prilog ter razpredelnic, uvodoma zunanji minister dr. Kreisky in državni tajnik v zunanjem ministrstvu dr. Steiner govorita o pomenu samostojnega zunanjega ministrstva. V obširnih člankih so nakazane naloge in uspehi avstrijske zunanje politike ter podano podrobno poročilo o vseh prizadevanjih avstrijske diplomacije v teh letih. Iz tega poročila je razvidno, kako mnogostransko in pestro je delo, ki ga opravlja zunanje ministrstvo skupno z diplomatskimi predstavništvi v inozemstvu. Nadalje je v knjigi tudi govora o diplomatskem naraščanju, poseben članek obravnava 340-letno zgodovino zunanje politike Avstrije, ob koncu pa so še navedeni naslovi vseh avstrijskih diplomatskih predstavništev širom po svetu.

V knjigi je precej obširno tudi govora o slovenski manjšini na Koroškem, kajti to vprašanje je vedno igralo pomembno vlogo pri razvijanju in utrjevanju dobrososedskih odnosov med Avstrijo in sosedno Jugoslavijo. Tako je v tozadevnem poročilu rečeno, da je bilo ob medsebojnih obiskih zunanjih ministrov Avstrije in Jugoslavije »z jugoslovanske strani zaželeno obravnavanje položaja slovenske manjšine na Koroškem in postavljena zahteva po ohranitvi etničnega značaja te narodnostne skupine ter po izpolnitvi obveznosti iz člena 7 državne pogodbe«. Poleg premoženjskih vprašanj — poudarja članek — je bilo v teh letih manjšinsko vprašanje vedno v ospredju pogajanj, ki so potekala s ciljem, da bi med obema državama vzpostavili dobrososedske odnose.

Končno pa so v knjigi omenjeni tudi neposredni stiki med zunanjim ministrstvom ter predstavniki koroških Slovencev. »Zunanje ministrstvo se je tekom let tudi trudilo, da bi manjšinskemu vprašanju, ki igra v odnosih med obema državama (Avstrijo in Jugoslavijo — op. ured.)važno vlogo, odvzelo ostrino z neposrednimi kontakti med zunanjim ministrom in predstavniki obeh slovenskih osrednjih organizacij na Koroškem. Predstavniki manjšine so marca 1960 svoje želje, ki deloma temeljijo na členu 7 državne pogodbe (šolstvo, pripustitev slovenščine kot dodatnega uradnega jezika v upravi), deloma pa se nanašajo na vprašanja poprave škode, obrazložili v 15 točk obsegajoči spomenici. Čeprav zunanje ministrstvo za reševanje posameznih vprašanj ni pristojno, se je z ozirom na pomembnost, ki pripada manjšinskemu vprašanju v avstrijsko-jugoslovanskih odnosih, na pristojnih mestih zavzelo za hitro obravnavanje posameznih vprašanj.«

Kulturna izmenjava med Koroško in Slovenijo:

»Slovenski oktet« bo gostoval na Koroškem

O kulturni izmenjavi med Koroško in Slovenijo ni treba več obširno govoriti, saj se je v zadnjih letih razvila v stalno in uspešno sodelovanje raznih kulturno-umetniških skupin in ustanov obeh sosednih dežel. Prav tako pa tudi ne bi bilo potrebno, da bi javnosti šele predstavljali skupino, ki bo v okviru te izmenjave v kratkem gostovala na Koroškem: »Slovenski oktet« ni le najboljši komorno-vokalni ansambel Slovenije, marveč tudi Jugoslavije, hkrati pa uživa edinstven sloves tudi daleč po svetu, saj je povsod, kjerkoli je gostoval, dosegel zavidljive uspehe.

Vendar hočemo navesti tukaj vsaj nekaj podatkov o tej skupini. »Slovenski oktet« je bil ustanovljen leta 1951 v Ljubljani in je v letih svojega delovanja priredil na stotine uspešnih koncertov doma in širom po svetu. Sestavlja ga osem pevcev, od katerih vsak je solist zase in pravi umetnik vokalne glasbe. Janez Lipušček in Gašper Dermota (prvi tenor), Božo Grošelj in Marij Kogoj (drugi tenor), Anton Kozlevčar in Andrej Štrukelj (bariton), Marjan Stefančič in Dragiša Ognjanovič (bas). Poleg koncertov doma v Sloveniji in po Jugoslaviji ima »Slovenski oktet« za seboj tudi že številna gostovanja v inozemstvu, da omenimo le Avstrijo, Italijo, Nizozemsko, Veliko Britanijo, Nemčijo, Francijo, Belgijo, Češko, slovaško in Kitajsko. Njegove pesmi so posnеле tudi razne radijske postaje, med njimi Ljubljana, Beograd, Zagreb, Skopje, Sarajevo, Koper, Celovec, Linz, London, München, Bruselj, Strassbourg, Saarbrücken, Hilversum,

Trst, Rim in Peking. V priznanje za njegovo uspešno delovanje mu je bila leta 1957 podeljena »Prešernova nagrada«, najvišje uradno priznanje Slovenije na kulturno-umetniškem področju. Kako navdušeno pa so izvajanja »Slovenskega okteta« spremljali v raznih državah, je razvidno iz nešteti kritik, ki so jih ob posameznih gostovanjih objavili ugledni listi.

Tudi na Koroško »Slovenski oktet« ne prihaja prvič. Že leta 1952 je na povabilo Slovenske prosvetne zveze nastopil v Celovcu in v Borovljah, leta 1959 pa je sodeloval na našem tradicionalnem Slovenskem plesu. Pač pa prihaja tokrat prvič v okviru uradne kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo ter bo kot gost kulturnega oddelka deželne vlade priredil štiri koncerte s celovečernim programom:

28. 1. v Celovcu (Dom glasbe) ob 20. uri

29. 1. v Št. Vidu ob Glini

31. 1. v Spittalu ob Dravi

1. 2. v Beljaku (Magistrat - Parazelsussaal) ob 20. uri

V prvem delu sporeda bo »Slovenski oktet« izvajal dela starih mojstrov, kot so Orlando Lasso, Andrian Willaert, William Byrd, Hans L. Hassler in Jacobus Gallus Carniolus, nato pa prepeval pesmi raznih narodov: slovaško narodno pesem »Ej, hora, hora«, rusko narodno pesem »Taribari«, dansko narodno pesem »Aften« in črna duhovna speva »Sometimes I feel like a motherless child« ter »You better mind«. Po odmoru bodo v drugem delu koncerta na sporedu slovenske in druge jugoslovanske narodne pesmi: venček narodnih pesmi iz Južne Srbije, bosanski žalospev »Jadovanka za teletom«, naša znana »Pojdam u rute«, slovenska narodna pesem »Flosarska« in makedonsko kolo, nato pa slovenske narodne pesmi »Marko skače«, »Nocoj, pa, oh nocoj«, »Mojeje« (ena najlepših v priredbi Pavla Kernjaka!) in stara pa vedno spet nova »Ribniška« ter za zaključek narodna pesem iz Dubrovnika »Lindjo«.

Ob tako bogatem in pestrem sporedu smo lahko prepričani, da bo tudi tokratno gostovanje »Slovenskega okteta« na Koroškem edinstven užitek. Kakar so njegovi nastopi širom po svetu presegli vsa pričakovanja in naravnost zadivili množice navdušenih poslušalcev najrazličnejših narodnosti, tako se tudi pri nas iskreno veselimo obiska dragih gostov.

Vstopnice za celovečeri koncert 28. januarja v Veliki dvorani Doma glasbe lahko dobite pri Slovenski prosvetni zvezi, Gasometergasse 10, vendar vam svetujemo, da si jih oskrbite pravočasno!

● Od večera pa do nedelje sta balet in orkester sarajevskega narodnega gledališča na gostovanju v Italiji. Na prireditvah v Capriju, Modeni in Reggio Emilia uprizorjajo gostje iz Sarajeva balet »Labodje jezero« Petra Čajkovskega.

● V Skopju je izšel prvi angleško makedonski slovar, ki vsebuje 30.000 besed in izrazov, izdalo pa ga je založniško podjetje »Prosvetno delo«. Zdal pripravljajo še izdajo nemško-makedonskega in makedonsko-francoskega slovarja.

● Bruseljsko kraljevsko gledališče »De la Monnaie« je na spored letošnje gledališke sezone sprejelo uprizoritve naslednjih oper: »Pristan Nibelungov« (Wagner), »Kavaler z roža«, »Salome«, »Tristan in Izolda«, »Carobna pičala« in »Wozzek«.

KULTURNI DROBTINE

● V Genovi sona tekmovanju za Paganinijevo nagrado sodelovali udeleženci iz devetih držav. Nagrado, ki znaša 90.000 šilingov, so končno priznali 22-letni francoski violinisti Mary Yvonne Le Dizes.

● Slavní čelist Pablo Casals bo letos poleti gostoval v Moskvi, kjer bo uprizoril svoj oratorij »El Pesebre«. Še prej pa bo znani umetnik vodil dva koncerta v Londonu.

● Znani francoski pisatelj in kulturni delavec Jean Paul Sartre je med svojim večtedenskim obiskom v Sovjetski zvezi predlagal ustanovitev nove mednarodne skupnosti pisateljev, ki naj bi bilo strogo nepolitično in bi moralo združevati literaturo in ideologijo kolikor mogoče različnih dežel — od Kitajske do Amerike.

Kulturna izmenjava med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo

V začetku tega tedna je prispela v Beograd delegacija sovjetskega državnega komiteja za kulturne zveze z tujino, da s predstavniki Jugoslavije vodi pogajanja o kulturnem sodelovanju med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo. To sodelovanje se je v zadnjih letih že uspešno razvijalo, bo pa v letu 1963 še bistveno razširjeno.

Na pogajanjih v Beogradu vodi sovjetsko delegacijo veleposlanik Sovjetske zveze v Jugoslaviji Aleksander Puzanov, jugoslovansko pa sekretar komisije za kulturne zveze z tujino Drago Vunčič, ki je bil kakor znano svoječasnno veleposlanik Jugoslavije v Avstriji.

Umrli je Julij Betetto

veliki slovenski operni pevec

Še ni dolgo od tega, ko je ljubljanska Drama zgubila enega svojih velikih igralcev — Draga Makuca, zadnji ponedeljek pa je umrl najbolj znani slovenski operni pevec, dolgoletni profesor in rektor ljubljanske Glasbene akademije Julij Betetto.

Petja se je Julij Betetto učil pri Mateju Hubadu in se že leta 1903 pojavil kot solist v ljubljanski Operi, kjer je presenetil s svojimi basovskimi vlogami v klasičnih operah. Precej let je nastopal tudi v dunajski Operi, kjer je bil med drugim partner slavnega Enrica Carusa. Po zaslugi Julija Betetta je ljubljanska Opera dosegla velik uspeh in ugled, predvsem pa si je postavil časten spomenik s svojim pedagoškim delovanjem in z ustanovitvijo Glasbene akademije v Ljubljani.

V pripravi je

Slovar sodobnega slovenskega knjižnega jezika

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je sklenila čimprej izdati slovar sodobnega knjižnega jezika, kakor ga imajo že vsi slovanski narodi ali so ga vsaj začeli izdajati.

Pri Rusih izhaja jezik slovar sodobnega knjižnega jezika od leta 1950 (prvi zvezki so bili v rokopisu pripravljeni že pred vojno), lani je izšla 13. knjiga. Obsegal bo 25—30 tisoč strani, zanj so uporabili ekscerpte iz 220 avtorjev v celoti in 20 delno. Dokončan pa je že mali slovar knjižnega jezika v 4 knjigah in na 4.000 straneh.

Slovar poljskega jezika mislijo izdati v 10 knjigah s 120.000 gesli na 12—13 tisoč straneh (prvi dve knjigi sta izšli 1958 in 1960).

Veliki slovar češkega knjižnega jezika v 8 knjigah z obsegom 11.000 strani je izhajal od 1935 do 1957. Začeli so ga po petindvajsetletnem zbiranju gradiva s petimi milijoni ekscerptov, končali pa ob devetih milijonih. Šteje 250.000 gesel. Mali

slovar, ki je hkrati tudi pravopisni in pravorečni priročnik, ima 4.000 strani.

Slovaki so zbrali tri in pol milijona listkov, preden so leta 1959 izdali prvo knjigo, a pripravljala dela so segala daleč nazaj. Slovar bo imel sto tisoč gesel na 4.000 straneh.

Slovar sodobnega bolgarskega knjižnega jezika šteje 64.000 gesel na 2.500 straneh. Izhajal je v letih 1955 do 1959. Ob začetku dela so imeli na razpolago milijon listov, končali pa so ga z dvema milijonoma.

Za srbohrvatski Rečnik književnog i narodnog jezika so ekscerpirali 2.400 enot in dobili 4 milijone listov. Ogleadni snopič je izšel 1953, prva knjiga pa 1959. Predvidevajo, da bo obravnaval na 20.000 straneh kakih tristo do štiristo tisoč besed.

Slovenci smo bili doslej navezani na Pletersnikov slovar, ki ni besednjak knjižnega jezika, in na Slovenski pravopis, ki ima pač svoje naloge. Slovar knjižnega jezika nam je

1 torej nujno potreben. ZASU se je odločila za obseg do 5.000 strani. Slovar bo informativno-normativen. Zajel bo besedišče sodobnega knjižnega jezika. Gesla bodo obdelana po pravorečni, oblikoslovni, pomenski, sintaktični, frazeološki in citativni leposlovnih in znanstvenih del, iz revij in tudi iz dnevnega tiska. Predvidenih je okoli 120.000 gesel. Uredništvo ima na voljo okoli 2 milijona izpisov iz leposlovja in deloma iz revij in časnikov, terminologije vseh pomembnejših strok in seveda tudi gradivo, zbrano pri Pletersniku in Glonarju, v pravopisih in tujejezičnih besednjakih. ZASU namerava izdati poskusni snopič do konca 1963 in prvo knjigo do kraja 1965. Celotno delo naj bi bilo končano 1970. Da se izdaja pospeši, je priskočil na pomoč republiški Sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti z izdatno denarno podporo.

S pričujočo okrožnico se obračamo na vso slovensko javnost, naj nam sporoči svoje želje in nasvete. Prosim pa, naj pri tem blagohotno upošteva namen in obseg dela, nadalje kratki rok, skromna denarna sred-

stva in zlasti majhno število sodelavcev. Izdelavo prve knjige bodo oskrbeli trije glavni uredniki s šestimi pomožnimi redaktorji. To je res malo v primeri s srbohrvatskim Rečnikom, saj je pri tem izdelovalo prvo knjigo do 50 strokovnjakov celih šest let. Pri bolgarskem slovarju je štela redakcijska komisija 8 članov in 15 sestavljavcev, pri slovaškem 2 redaktorja in 9 pomočnikov, pri drugih, ki imajo že staro slovarsko tradicijo, recimo pri Rusih, Poljaki in Čehih, seveda brez primere več.

Uredniški odbor se je znašel pred kopico problemov, ki morajo biti razčistiženi že v pripravljalnem stadiju. Resda je že zavzel svoje stališče, kakor boste videli iz nadaljnega, vendar želi vašega mnenja in nasveta vsaj za vprašanja, ki vas zanimajo. To so n. pr.:

1. Melodični akcent. Slavistični svet za trdno pričakuje besednjak, ki bo zaznamoval intonacijo. Celo SP so zamerili, da jo je opustil. Na drugi strani pa je res, da bi intonacija v geslu motila tiste, ki se žele poučiti samo o tem, kaj beseda pomeni ali kako se rabi. Večina Slovencev ne pozna več prvotnih into-

nacij, in malokateri od tistih, ki jih še govorijo, jih tudi slišijo. Znanstvena intonacija ob geslih pa bi občutno povečala obseg. Slovar bi postal nepregleden, nominalna in glagolska gesla bi nesorazmerno narasla, in to vsekakor na škodo frazeologije. Da se temu izognemo, je odbor za naslednjo rešitev: gesla naj imajo poudarna znamenja iz SP; naši ljudje so jih namreč že navajeni, ker na preprosti način zaznamujejo mesto poudarka, kolikost in kakovost poudarjenega samoglasnika. Melodični akcent naj bo podan na koncu členka v informativnem dodatku z znanstveno transkripcijo. Pri tujkah to najbrž ne bo potrebno.

Da se razbremenijo slovarski del, bodo akcentski tipi samostalnikov, pridevnikov in glagolov podani v uvodu slovarja, pri geslih ostane samo sklicevanje nanje z morebitnimi posebnostmi.

Enako pereče je vprašanje, ali naj besednjak zaznamuje tudi stranski in emocijski poudarek (páslika, práddé, pólbbg, pódprédsédnik, sódavtor, nêverjéten). Mnenje komisije: praviloma da! (Se nadaljuje)

„Melioracija duha“

Prisostvovati kmečkemu sestanku, ki jih prireja Slovenska kmečka zveza po naših vaseh, je brez dvoma zelo zanimivo in poučno. Ne bi se tukaj dotikal prav perečih kmetijsko-gospodarskih in strokovnih vprašanj, ki jih kmetje zelo preudarno in temeljito obravnavajo, temveč bi skušal v obrobni pripombi povzeti eno značilno spoznanje, ki je gotovo bistvene pomena za uspešno prizadevanje kmetijstva za obstoj, napredek in uveljavljanje predvsem na trgu in v tekmi z drugimi poklici.

Soglasno so kmetje poudarili, da razvoj narekuje nujnost dobršne mere razuma, inteligence in znanja za korakanje z novim časom. Po starem ne gre več, tradicionalni način kmečkega gospodarstva, ki se je prenašal iz roda v rod, je preživet. Stari kmečki gospodarji še nedavno preteklih desetletij se niso mogli vživeti v novi čas, ker je manjkalo smisla in tudi niso imeli dosti možnosti za kmetijsko izobrazbo. Zaradi te okostenelosti je dobitela kmetijstvo obupna kriza in stiska, iz dneva v dan je pel biriški boben in eksekutor »Bauernschreck« je bil prepogosto nezaželen gost na kmečkih domovih.

Pridelek kmečkih proizvodov je bil skromen, ob krmi s slamo so krave molzle slabo, za prašiče ni bilo krme, ker je bil na primer tudi pridelek krompirja zelo skromen, skratka pa tudi vse semenje degenerirano, pa tudi na selekcijo živine nihče ni mislil. Zemlja je obubožala, rodila je malo, ker so od nje le jemali, dali pa ji niso nič. Kmetje so bili konservativni ter so se upirali vsaki novotariji in napredku.

V tej stiski so se razboritejši kmetje začeli zavedati, da je treba za kmetijstvo drugih uspešnejših metod. Melioracija je bila klic, izboljšanje polj in travnikov z dodatkom umetnih gnojil se je začelo, v hleve so postavljali donosnejše govedo in svinje, okoriščati so se začeli s tehničnimi pripomočki, počasi in postopoma. Polagoma se je višal pridelek, polje in hlevi so dali za na trg več in boljše odvišne pridelke.

Napredku nikakor niso bili kos vsi kmetje, žal le majhen del. Izjema so bili tisti, ki so se kmetijsko-strokovno šolali z absolviranjem kmetijskih šol in branjem strokovnega tiska. Le oni kmet, ki je »melioriral duha«, to pomeni, da je izoblikoval svoj razum in se izobrazil, je zmagoval svoje zahtevne poklicne naloge ter se obdržal in napredoval.

Med drugimi zelo aktualnimi vprašanji se je tudi ta misel razpletala na sestankih izkušenih in po izobrazbi nadpovprečnih kmetov. Potrebo strokovnega šolanja je naglasil svetnik deželne kmetijske zbornice in mnogi drugi kmetje s obžalovanjem, da je posebno med gorskimi kmečkim naraščanjem zelo malo zanimanja za kmetijske šole, ne nazadnje pa tudi tajnik SKZ, ki na teh sestankih proučuje perečo problematiko kmetijstva, ko razvoju časa zahteva vedno nove prijeme in usmeritve, kajti, kakor je tudi dejal zbornični svetnik, novi čas, nova prelomnica za kmetijstvo, se že začneja.

V Ljubljani je umrl Ivan Milač

Milačeva družina je pred prvo svetovno vojno kupila Prenarjevo kmetijo na Blatu, kjer se je dobro prilagodila v okolje in vživela med prebivalstvom v tej okolici, ki jo naseljujejo ljudje slovenske besede. Z zglednim prizadevanjem ter razumnim in varčnim gospodarstvom, najbolj pa zaradi odkrite značajnosti in gostoljubnosti, si je družina osvojila ugled in spoštovanje v široki okolici in tudi med dobro hotelim nemško govorečim prebivalstvom v Pliberku.

Takrat je prišel na Koroško tudi mladi študent Ivan Milač, brat poznejšega gospodarja Prenarjeve kmetije Lojzeta. Ivan je študiral v Grazu pravo in nato vstopil v upravno službo. Med plebiscitom je bil višji uradnik pri okrajnem glavarstvu v Velikopolju, po glasovanju pa je prevzel dolžnosti okrajnega glavarja na Prevaljah in v Dravogradu. Koroških Slovencev, med katerimi je imel veliko znancev, ni pozabil ves čas svojega življenja.

Njegovemu delu kot okrajni glavar v Dravogradu je napravilo konec nacistično nasilstvo, v času nacizma je moral prestati mnoge neveselosti ter so ga tudi popolnoma izropali.

Po vojni je živel kot upokojenec v Ljubljani. Zadnje čase je trpel za mučno boleznijo, ki ji je kmalu po novem letu podlegel. Ob številni udeležbi žalnih gostov, tudi sorodnikov iz Koroške, so bile 8. januarja pogrebne svečanosti na Žalah pri Ljubljani.

Žalujemo sorodnikom naše sožalje.

V Bilčovsu:

Prva letošnja prireditve SPD „Bilka“

Spet smo doživeli lep umetniško-kulturni užitek, ki so ga nam posredovali naši društveni igralci-amaterji. Postala je že neka tradicija, da nam naši marljivi prosvetaši preskrbijo ob prehodu iz starega v novo leto kako lepo in pomembno presenečenje za razvedrilo, pouk in dviganje iz vsakdanjega skrbi polnega življenja k sprejemanju lepe domače umetnosti. Prireditve je spet izpričala, da kljub temu, ko dnevno lahko poslušamo radijske oddaje ali gledamo dogajanja v svetu, ki nam jih posreduje televizija ter nam razen tega nudi tudi kino vseh vrst predstave, čisto zelo plehke vrednosti, z največjim užikom sledimo predstavam živih oseb na naših odrih. Škoda,

Žihpolje

Zadnje dni minulega leta je Tomaž Gaser umrl v bolnišnici v Celovcu. V žihpoljsko občino se je priženil iz Bilčovsa. Bil je tesar ter je delal pri mnogih tukajšnjih poselnikih in bil zaposlen pri raznih tesarških podjetjih. Nazadnje je delal pri tesarškem podjetju svojega stričnika Franca Gaserja v Bilčovsu. Komaj dobrih petdeset let starega je pobrala bela žena iz naše srede. Dalje časa je bolehal na pljučni boleznij ter ji je podlegel po štiridnevem zdravljenju v bolnišnici.

Tomaž Gaser je pred svojo smrtjo izrazil željo, da bi mu na njegovem pogrebu zapeli prijatelji pevci iz njegove domače občine Bilčovsa. Želel je, da bi mu slovenska pesem zadonela v slovo. Želja se mu je izpolnila, ko smo ga na tukajšnjem pokopališču izročali materi zemlji. Bilčovski moški zbor mu je zapel v slovo ganljive žalostinke.

Tomaž Gaser naj v miru počiva od truda polnega dela in bojev v življenja dneh.

Smihel nad Pliberkom

Hudo je prizadela družino Terezije in Franca Kušej v Šmihelu pretresljiva vest, ki je nepričakovano prispela iz Švice: da je v Baslu umrla hčerka v zorni mladosti 22. let. V najlepši dekliški dobi je umrla Gabrijela Kušej.

Pokojna Gabrijela je bila sila brihtna in sposobna delovna moč ter so jo na njenem službenem mestu zelo cenili in radi imeli, zaradi tega je imela tudi boljši in bolj zahteven službeni položaj. Kljub temu, da so se zdravniki z vso požrtvovalnostjo prizadevali, da bi rešili mlado nadebudno življenje, je deklica podlegla vnetju možganske mrene.

Ko je bila Gabrijela še v Šmihelu doma, je po zgledu svojih sorodnikov zelo marljivo sodelovala v domačem prosvetnem društvu in bila odlična igralka na društvenem odru.

Mlado truplo so prepeljali iz Švice na dom in žalostno toda veličastno so bile pogrebne svečanosti minulo soboto na šmihelskem pokopališču. Številni sorodniki in ogromna množica žalnih gostov iz vasi, bližnje in tudi dalnje okolice, so prisostvovali pogrebnim svečanostim. Domači gospod dekan je spregovoril globoke poslovilne in

Škofiče

Danes nekaj kratkih vesti iz našega kraja. Prve so žalostne, ker v zadnjem času nas je za vedno zapustilo nekaj ljudi, ki so z nami delili lepe in bridke čase življenja. Umrl je Valentin Hafner, marljiv in priljubljen zidar, ki smo ga vsi spoštovali in radi imeli. Bolehal je na pljučni boleznij in ji končno podlegel. Kmalu za njim pa smo zanesli na kraj miru mater Spanringinjo. Zdravili so jo v bolnišnici v Celovcu, vendar tudi vsa zdravniška pomoč ji ni več pomagala, umrla je in njeno truplo so prepeljali na dom, kjer so jo na domačem pokopališču položili k večnemu počitku. Na novega leta dan pa smo pokopali dobrega sosedo Čeglovega očeta v Holbičah, Tomaža Humnika. Pokojni je bil skrben in priden kmet, dober in ustrežljiv sosed, ki je rad pomagal, kjer koli je le mogel. Vsem, ki žalujejo za dragimi umrli, izrekamo naše srčno sožalje.

da so takšne prireditve na naši zemlji vedno bolj redke, ker naše ljudstvo jih obiskuje tudi dandanes slej ko prej zelo rado.

Ko so nam naši igralci prvo nedeljo letošnjega leta igrali igro »Veronika Deseniška«, so bili kakor vedno deležni spontanega odobravanja številnih udeležencev prireditve. Naštudirali so zahtevno zgodovinsko igro in jo predvajali tako dobro, da zaslužijo vso pohvalo in vse priznanje. Lepo in doživeto so nam podajali prizore lepe igre, kar je na vse napravilo globok vtis.

Dvakrat so to nedeljo igrali »Veronika Deseniška« na domačem odru pri Miklavžu in obakrat je občinstvo napolnilo dvorano in to kljub skrajno neugodnemu vremenu. Navdušenega ploskanja in odobravanja igralcem ni bilo ne konca ne kraja in še dneve po igri je bila daleč naokoli snov pogovorov o lepem, nepozabnem doživetju na prireditvi. Izrekamo vsem igralcem srčno zahvalo za vso njihovo požrtvovalnost in prizadevanje, ker si lahko predstavljamo, da tako dobro odigrati zahtevno gledališko delo ni malenkost, temveč je uspeh povezan z velikim trudom.

Za prijetno in prazniško razpoloženje ob začetku prireditve pa so poskrbela tudi naša dekleta, ki so nas z lepim in ubranim petjem s spremljevanjem na gitaro navdušile in prijetno presentile. Pet jih je nastopilo, ki so se v zelo kratkem času privučile tudi igranja na gitaro, njim ob strani pa so pele štiri mlade pevke. Osvežujoč in nepozaben je bil vtis tega nastopa.

Ob koncu prireditve je bila želja vseh, da bi naše igralce in pevce prav kmalu spet slišali in videli na našem odru.

V nedeljo navrh pa je igralski ansambel SPD »Bilka« gostoval z igro »Veronika Deseniška« v Št. Ilju.

toložilne besede, domači pevci pa so ji na domu žalosti in ob odprtem grobu zapeli v slovo ganljive žalostinke.

Žalujemo staršem in sorodnikom naj bo ob bridki izgubi v tolažbo nedeljeno sočustvovanje vseh, ki poznajo Kušejevo družino.

Bilčovs

Statistika ljudskega gibanja v preteklem letu kaže v naši župniji naslednjo sliko: Luč sveta je zagledalo 37 mladih romarjev na poti v življenje. Med temi je bilo 20 fantov in 17 deklet. Dolino solz pa je zapustilo 12 oseb: 7 moških in 5 ženk. Med umrlimi je bil en otrok, najstarejša oseba pa je bila Terezija Šofman, p. d. Ščedlnova Treza v Kovičah, ki je umrla v celovski bolnišnici in bila pokopana v Trnji vasi na celovškem pokopališču. S precejšnjim presežkom rojstev nasproti smrtnim primerom smo torej vstopili v novo leto 1963. Naša želja je, da bi nam to leto prineslo več sreče nego bridkosti, kar želimo vsem, posebno pa članom naše narodne družine na Koroškem.

Še eno žalostno vest iz konca minulega leta hočemo zapisati. Tik pred božičnimi prazniki smo ob ogromni udeležbi žalnih gostov pokopali našega cerkovnika Petra Parla. Po njegovega življenja, dosegel je 78 let, ga je vodila iz njegove rojstne hiše pri Miklavcu v Kajzarah preko trde življenjske borbe družinskega očeta za vsakdanji kruh po raznih najetih stanovanjih v naši občini. Pred dobrimi 35-imi leti je pre-

Vesela novica pa je, da smo se v zadnjem času tudi ženili. Po domače Bajs v Popračah je vzel za ženo pred poldrugim letom ovdovelo Ovčičinjo. Vesela svatovščina je bila v gostilni pri Bürgerju. Drugi novoporočeni zakonski par pa sta delavec pri KELAGU p. d. Hribnikov v Škofičah in mlada pridna Blasnikova hčerka v Škofičah. Novoporočenima paroma čestitamo in jima želimo mnogo sreče in zadovoljstva na skupni življenjski poti.

SPZ NAZNANJA

Vabilo

Slovensko prosvetno društvo »Košuta« Se-le-Kot bo priredilo v soboto, dne 26. januarja 1963, ob 7. uri zvečer

DRUŽABNI VEČER

pri Maleju v Kotu

Na sporedu je slikovno potopisno predavanje Hanzija Weissa o zanimivostih po Bosni, Hercegovini, Črni gori in Dalmaciji.

Po predavanju bo domača zabava s sodelovanjem godbe.

Vse od blizu in daleč vabi na družabno srečanje

društveni odbor

Št. Jakob - Radovljica

V torek popoldne so se svojci in znanci na pokopališču v Radovljici poslavljali od Otovičeve matere, naše rojakinje iz Št. Jakoba v Rožu. Doma je bila pri Kocjanu na Breznici pri Št. Jakobu, je pa s svojim možem Markom Otovičem že kmalu po plebiscitu, ko za zavodne Slovence ni bilo več mesta v državni službi na Koroškem, zapustila domače kraje in našla novo domovino v sosedni Sloveniji.

Življenjska pot Kocjanove Mojcije ni bila lahka, vendar si je s svojo prirojeno veselostjo znala med mnogim trnjam poiskati kakšno cvetlico; rada se je smejala, čeprav je morala prestati marsikatero boleost. Posebno kruto je v Otovičevu družino posegel nacizem: sin v nemškem vojnem ujetništvu, hčerka v partizanih, starša po oropani vsega imetja in izgnana v Srbijo. Pa so se po dolgih letih težkih preizkušenj le spet vsi vrnili in si s trudom ponovno ustvarili svoje lastno ognjišče, ko jih je zadel nov strašen udarec. Sin Mirko je postal žrtev prometne nesreče. Zdaj pa je — komaj dobri dve leti pozneje — popolnoma nepričakovano in takorekoč sredi dela preminila še mati in ostala sta neutolažljiva mož in hčerka.

Ob žalostinkah pevcev in godbe se je v torek velika množica sorodnikov in znancev poslavljala od Otovičeve mame. Ne le bližnjim svojcem marveč tudi mnogim drugim udeležencem žalne svečanosti se je orosilo oko, ko se je kot zadnji pozdrav iz koroške domovine oglasila naša mehko zvoneča pesem »Pojdam u rute«.

Žalujemo možu in hčerki ter vsem ostalim sorodnikom tu- in onstran meje izrekamo naše iskreno sožalje, Kocjanova Mojci pa naj mirno počiva v zemlji, ki ji je postala nova domovina.

vzel službo tukajšnjega mežnarja, jo opravljal 30 let in nato vstopil v zaslužni užitek rente.

Od svoje mladosti, od 15. leta svoje starosti je bil član tukajšnjega pevskega zbora. Ko je 16. septembra lani slavilo naše Slovensko prosvetno društvo »Bilka« svoj zlati jubilej, je tudi rajni Peter še nastopil v zboru starejših društvenih pevcev. S tem je do svojih zadnjih dni izpričal svojo povezanost in ljubezen do naše slovenske pesmi. Pokojni je bil človek veselega značaja, ki je nad vse rad prepeval, bil pa je tudi dober muzikant. Daleč naokoli je bil znan kot odlični član raznih godb na pihala. Dolgoleten član je bil tudi tukajšnje požarne brambe.

Na njegovi zadnji poti in ob pogrebnih svečanostih so mu zaradi tega izkazali zadnjo čast tudi njegovi tovariši gasilci, godba in pevci. Ob zvokih trobenje so gasilci spuščali njegovo rakev v domačo zemljo, z ljubljeno slovensko pesmijo pa so se od pokojnika, veselega pevca in godca, poslovili njegovi tovariši pevci. Pokojni Peter nam bo ostal v častnem spominu.

Vsem, ki za njim žalujejo, izrekamo naše iskreno sožalje.

KOLENDAR

Petek, 18. januar: Priska
Sobota, 19. januar: Marij
Nedelja, 20. januar: Fabijan
Ponedeljek, 21. januar: Neža
Torek, 22. januar: Vincencij
Sreda, 23. januar: Z. d. M.
Četrtek, 24. januar: Timotej

Po korakih v vesolje

Hiter razvoj astronautike v zadnjih 50 letih

Po prvi izstrelitvi zemeljskega umetnega satelita se je pojavilo vprašanje, kdaj bo v vesolje poletel človek. Bilo je pa zelo malo ljudi, ki so verovali, da se bo to zgodilo tako kmalu. Zato je ime Jurija Gagarina, prvega kozmonavta, ves znanstveni in laični svet še bolj presenetilo. Vse do njegovega poleta pa ni mogel nihče povsem gotovo trditi, kako bo človeški organizem prenesel ta napor. Razen tega lahko samo človek pravilno odloča in razumno ukrepa, če nastopi kaj nepričakovanega, saj lahko le on dume to, kar vidi in čuti.

PRVE SANJE IN KONKRETNI NAČRTI

»Nemški učenjak fizik g. Ganswindt je imel danes tehnični referat o raketi, ki bi lahko zapustila Zemljo in odplula proti drugim planetom.« To je drobna vest, ki bi jo lahko zasledili v berlinskem lokalnem glasilu 26. maja 1883. leta. Vest pa je ostala neopazena. Kljub temu je to zgodovinski podatek o prvi javni razpravi in načrtih za raketni izstrellek.

Raketna tehnika je bila takrat šele v povojih, saj še ni minilo dosti časa, ko se je komaj rodil avtomobil, pa tudi o letalu so šele sanjali. Beseda astronautika še ni bila v rabi. Njen razvoj so pričeli trije znanstveniki: Rus Zjolkovski, Američan Goddard in Nemec Hermann Oberth, možje z neizčrpno fantazijo in globoko vero v uspeh, pa tudi s precejšnjim tehničnim znanjem.

Prvi načrt z medplanetarno raketo je v reviji »Naučnoje obazrenje« objavil Zjolkovski. To je bilo maja 1903. Predvidel je že kovinsko zlitino, ki naj bi prenesla 3200 stopinj, hkrati pa instrument, ki ga danes pozna že vsak pilot — girokop. Mimo drugega je predvidel tudi rastlinjak; rastline naj bi s klorofilom obnavljale zrak, ki ga potrebuje astronaut.

Američan Robert H. Goddard je razmišljal o veliki raketi, ki naj bi se dvignila v višino s pomočjo eksplozije posebnega smodnika. Pozneje se je oprijel zamisli o tekočem gorivu. Naznanjal je potovanje na Luno v času, ko je bil detektorski radio za ljudi še pravcati čudež.

KOLIKO ČASA „ŽIVI“ MRTVEC

To vprašanje se ulegne zdeti čudno. Vendar ni tako paradokso, kot se na prvi mah zazdi. Človek ne umre iznenada, umira postopoma. Gotovo pri smrti gonilni aparat srce preneha delovati, a šele čez nekaj časa preneha živeti celota celic organizma. Pri mrliču je na priliko vedno moč opaziti, da brada nekoliko zraste. Najprej umre živčni sistem. Pet, šest minut potem, ko je srce prenehalo biti, so možganske celice brez življenja. Hrbtini mozeg ostane živ še kake četrt ure, mišice pa deset do dvajset minut.

Hermann Oberth je leta 1923 napravil načrt za vesoljsko ladjo, ki naj bi bila opremljena s tankom za kisik in vodik, tehtala naj bi 300 ton, visoka pa naj bi bila kot »Marijin kip v milanski katedrali«. Sprejela bi lahko enega ali dva potnika; ta dva bi ležela lažje premagala hud pospešek pri izstrelitvi rakete.

NOBENEGA SODELOVANJA

Leto kasneje je prof. V. P. Vercinkin ustanovil v Moskvi komisijo za medplanetarne zveze, 1927. leta pa se je v Bratislavi rodila nemška astronautična družba.

Vsi ti znanstveniki so bili v očeh navadnih ljudi le sanjači, ki so se izgubljali v kraljestvu fantazije. Nihče pa ni vedel, da je Lenin po nekem razburljivem zborovanju povabil na razgovor ruskega inženirja Sanderja in mu ponudil posebno nakazilo za njegove kozmične raziskave.

V tem času je Goddard na nekem travniku blizu mesteca Auburn v državi New York izstrelil majhno raketo s tekočim gorivom. Pri Berlinu je nastajalo raketo letališče. Nemca Max Walier in Franz von Hoefft sta predložila študije za rakete in razne tipe vesoljskih ladij, ki bi lahko ponesle človeka v vesolje. Leta 1930 je nastala ameriška raketna družba American Rocket Society, tri leta pozneje pa angleška astronautična družba. Inženir Tibonrov je v Moskvi napovedoval, da bi lahko z reaktivnim motorjem pognali raketo 100 kilometrov daleč: »Astronautika predstavlja za nas le dopolnitev aeronavtike.«

Leta 1937 so se v pariški Palači iznajdb pojavile fotografije in risbe modelov raket, ne pa tudi stvarni modeli, saj se je v tem času astronautika razvijala v senci priprav za II. svetovno vojno. O kakšnem mednarodnem zbljevanju in sodelovanju med znanstveniki ni bilo ne duha ne sluha. Od septembra leta 1939 dalje pa so se strokovnjaki posvetili skoraj izključno konstrukciji raket v vojne namene. V Peenmünde so pod vodstvom Wernhera von Brauna preizkušali »V-1«, ki so ga 7. septembra 1944 prvič izstrelili proti naprej določenemu objektu v Angliji.

To strahotno orožje je pomenilo tudi pričetek tekmovanja za vstop v vesolje vse do noči od 4. do 5. oktobra 1957. leta, ko je Zemljo obkrožil prvi umetni satelit — Sputnik. Od takrat naprej vodi pot v vesolje strmo navzgor.

notranjim človekovim življenjem in njegovo napisano besedo ni bilo nobene povezave.

Kako bi se konzul šele čutil, če bi bil mogel videti vezirja takoj, ko je prejel novice iz Carigrada. Šotori za vezirja in njegovo spremstvo so stali na neki planoti pod opuščenim rudnikom. Tukaj je tudi v teh soparnih nočeh bilo vedno dovolj hladu, ker je skozi ozko dolino sapa vso noč prinašala svežino vode in vrbja. Vezir se je takoj umaknil v svoj šotor in razen najbližjih in najbolj zvestih ni nihče smel k njemu. Tahir beg je naročil, naj vse pripravijo za vrnitev v Travnik, toda zaradi vezirja še misliti ni bilo takoj na tako težavno pot.

Vezir je mirno poslušal bridke novice in ne da bi se zmenil za kogar koli, je prav tako docela mirno zmolil suro* za rajne in zaželel božje usmiljenje za dušo človeka, katerega je ljubil bolj kot kar koli in kogar koli na tem svetu. Potem je s svojim počasnim korakom kot zakašnela nočna prikazen odšel v svoj šotor; komaj se je težko šotorsko krilo zagnilo za njim, je kot posekano drevo padel na blazine, pa začel trgati raz sebe obleko in opremo, kakor bi se dušil. Stari sluga, nem od rojstva, ga je zaman skušal sleči in pokriti: vezir se ni pustil dotakniti, kakor da mu sleherni, tudi najhujši dotik prizadeva nepopisne bolečine. S krčevitimi gibi je zavrnil kozarec medicine. Ležal je ko skala, utrgana z visočine, z zaprtimi očmi in stisnjenimi usli. Polt se mu je naglo spremenila: bila je rumena in zelena in rjava kot prst, od nenadoma razlitega žolča. Tako je ležal nekaj ur, nem in negiben. Šele proti večeru je začel najprej potihoma vzdihovati, nato pa jokati zateglo in enolično, z redkimi, kratkimi presledki. Če bi bil kdo smel iti mimo šotora, bi mislil, da je neumno in slabotno, komaj včeraj rojeno jagnje zašlo in sedaj me-

* Sura — poglavje iz korana.

Sprejemnik v zobu

Ali bi lahko zobni živec res nadomeščal uho? - Zlata plomba kot antena

Vsem nam je znano, da zobarji plombirajo volle zobe. Ne vemo pa, da nam bodo v volle zobe lahko vgrajevali aparate za poslušanje! Največ koristi od tega izuma bodo nedvomno imeli številni gluhanemi ljudje. Slepim lahko njihove težave olajša naprava, ki črke spreminja v glasbo, mnogi gluhi ljudje pa lahko v bližnji bodočnosti pričakujejo pomoči od aparata, ki dovaja zvočne valove direktno preko srednjega ušesa do možgan. S tem aparatom bodo lahko, po zagotovilih izumiteljev, ameriškega zobnega specialista dr. Josepha Lawrenceca in nevropsihologa dr. Henryja Puharica, ponovno slišali tisti, ki jim do sedaj ni pomagal noben slušni aparat.

Kako deluje človeško uho? Ušesna školjka sprejema zvočne valove in jih vodi dalje do zamašanega sistema, ki ga sestavljajo bobnič, tri slušne koščice in endolimfa — visoko viskozna tekočina. Ti deli spreminijo mehanske tresljaje v električne signale živčnega sistema. Živci odvajajo signale do slušnega centra v možganih in tam ustvarjajo dražljaj, ki ga mi zaznavamo kot zvok.

Če človek ne sliši normalno, mu večkrat pomagajo slušni aparati, ki pojačajo zvočne valove. Ti aparati pa lahko služijo samo za popravljanje napak mehanske prirode. Odpovedo pa, če je uničen kortikalni organ, sestavljen iz delov, ki smo jih prej omenili. Še tako močno pojačenje zvočnih valov ne pomaga. Človek je popolnoma gluha.

Znano pa je, da ima človek poleg tako imenovanega otološkega slušnega sistema še en sistem, ki vzdražen lahko služi kot sluh. Zdravniki ga imenujejo facijalni sistem. Ta je kortikalni organom obeh ušes sicer odročen, vendar se del njegovega živca dotika tega organa. Pri njem imajo živčni končiči isto nalogo kot ušesna školjka, ti pa vodijo preko zob direktno do slušnega centra v mozgu. Če nam uspe te živce vzdražiti, potem bi lahko človek z uničenim kortikalnim organom zopet slišal.

To je bila izhodiščna točka za konstrukcijo novega slušnega aparata, ki deluje na sledeč način: droben mikrofoni, ki ga lahko nosimo na ročni uri ali v gumbnici, je povezan z miniaturnim oddajnikom. Zvočne valove, sprejete iz mikrofona, emitira oddajnik kot magnetne signale, te pa zopet sprejema majhen sprejemnik, vgrajen v zob!

Zob je lahko še živ, aktiven, zunaj pazljivo izbrušen, skozi njega pa prehaja mnogo finih živčnih končičev. Zobna votlina je prekrita s tankim slojem zlata ali srebra, ki deluje kot antena, na živčnih končičih pa je

sloj materiala, ki ga imenujemo polprevodnik. S pomočjo vseh teh elementov se elektromagnetni signali spremene v električne impulze, ki gredo preko facijalnega sistema prav do slušnega centra v možganih. Prej popolnoma gluha človek lahko znova sliši. Od tega izuma, ki ga za sedaj šele preizkušajo, nedvomno lahko veliko pričakujemo.

Amor in številke

Kolikokrat je moč zamenjati 4 črke, ki sestavljajo besedo amor? Štirikrat, to je 24-krat. Zanimivo pa je pri tem to, da ima 15 tako dobljenih kombinacij neki smisel, nekatere celo več:

amor (rimski bog ljubezni)
amro (sirska — volna)
arom (grško — parfum)
Mora (švedsko — mesto)
(italijanska igra), (latinsko — množina od morum — murve), (sirska — mira)
Maro (latinsko — lastno ime)
Omar (arabsko — lastno ime)
Omra (arabsko — emirji)
(latinsko — akuzativ od struna in breg)
orma (madžarsko — vrh)
ramo (latinsko — dativ od veja)
room (hebrejsko — ropot)
roam (hebrejsko — prerok)
Roma (italijansko — Rim)
(cigansko — dvojica, par)

ZANIMIVOSTI IZ ZNANOSTI IN TEHNIKE

Elektronski tehniki in inženirji v ZDA proučujejo sistem satelitov, ki bi služili za prenos tiska v nekaj minutah na katerikoli del Zemlje, če so seveda tam ustrezne sprejemne postaje. Časopis bi vrsto za vrsto, stolpec za stolpcem preslikali s snopom elektronov in ga s katodno cevjo spremenili v televizijske impulze, ki bi se odbili na satelitih in prenesli v daljavo. V sprejemni postaji bi te impulze po obratnem postopku spremenili v slike.

Astronomi so odkrili doslej najmočnejšo znano naravno magnetno polje pri neki zvezdi v ozvezdju Kučarice. Ta zvezda, ki je v katalogih pod številko HD 215441, naj bi imela po njihovih ugotovitvah magnetno polje z energijo 34.000 gaussov, kar je precej več, kot so opazili na doslej magnetno najbogatejši zvezdi. Samo za primerjavo: zemeljsko magnetno polje ima nekaj manj kot en gauss, sončno pa le malenkost več. Doslej so odkrili le zvezde, ki so imele v magnetnem polju srednjo vrednost, okoli 1000 ali 2000 gaussov.

Nenavadnega poskusa se namerava lotiti ameriški državni urad za raziskovanje vesolja — proti Zemlji hočejo izstreliti majhen umeten meteor. S posebnim pospeževalnikom bi ga s sedemstopenjsko raketo dvignili približno 280 kilometrov visoko (s tremi stopnjami bi ga dvignili, z ostalimi štirimi pa bi ga nato pospešili nazaj proti Zemlji).

Ivo Andrić

39

Travniška kronika

Poleti je vezir z velikim spremstvom odšel na Drino, hoteč s svojo prisotnostjo zadržati čim dlje bosenske čete in preprečiti, da bi se predčasno vrnile v Bosno prezimovati. Morda bi mu bilo uspelo, toda v Zvorniku ga je dohitela novica o novem državnem udaru v Carigradu in o tragični smrti bivšega sultana Selima III.

Tatar, ki je prinesel nadrobno poročilo o vsem, kar se je konec julija zgodilo v Carigradu, se je oglasil najprej v Travniku, ne vedoč, da je vezir na bojišču, od tod pa so ga takoj poslali v Zvornik. Po istem slu je Daville poslal vezirju zaboj limon in ga pospremil z nekaj ganljivimi besedami, v katerih ni omenjal zadnjih carigradskih dogodkov, so pa očitno izpovedovale pozornost in sožalje do vezirja zaradi nesreče, ki je zadela njegovega gospodarja. Ko se je ta sel vrnil v Travnik, je prinesel konzulu pismo; v njem se je vezir zahvalil za darilo in samo omenil, da je največja radost dar, ki pride od iskrenega prijatelja in da »svetli angel vodi korake darovalca«. Daville, dobro vedoč, kako bridek udarec za vezirja je strašna Selimova smrt, je stal osupel in zamišljen nad tem ljubeznivim in vedrim pismom. To je bilo eno od mnogih čudnih presečenj, katere človek doživi na Vzhodu. Med stvarnim

keče za materjo. Toda razen teftedarja in starega sluga nihče ni mogel priti v bližino, niti od daleč videti ali slišati vezirja.

Tako je vezir preležal ves dan in vso noč; zavračal je sleherni pomoč pa z zaprtimi očmi dajal iz sebe, prav iz grla, zategli, enolični glas tihega, živalskega javkanja:

„E-e-e-e!“

Šele drugo jutro ob svilu se je Tahir begu posrečilo, da ga je zdramil iz omlivelosti in zapletel v pogovor. Komaj se je vezir osvestil, se je naglo zbral, oblekel in postal spet prejšnji. Kakor bi si bil z obleko oblekel tudi togo vedenje in privzel svoje stare, poredke gibe. Nili najhujša nesreča ni mogla ničesar več spremeniti na njem. Ukazal je takojšnji odhod, toda potovati so morali počasi, s kratkimi presledki od gostišča do gostišča.

Ko je vezir prišel v Travnik, mu je Daville poslal za dobrodošlico drugi zaboj limon. Ni prosil za sprejem, ker je menil, da je bolje prepustiti žalujočemu vezirju, naj se sam odloči. Vendar pa je gorel od želje, da ga vidi in sliši, da bi o svojih vtisih o izjavah bivšega Selimovega velikega vezirja poročal poslaniku v Carigrad. Daville je bil dvakratno zadovoljen s svojim pametnim sklepom, ko je zvedel, da je avstrijski konzul takoj prosil za sprejem in bil tudi sprejet, toda hladno in neljubeznivo. Vezir mu niti črhnil ni maral na vsa njegova povpraševanja o carigradskih dogodkih. Že nekaj dni kasneje je Daville obral sadove modre vzdržljivosti.

Vezir je poklical francoskega konzula pred petkom z izgovorom, da bi ga po svoji vrnitvi z bojišča rad seznanil s potekom vojevanja proti srbskim upornikom. Sprejel ga je toplo in skraja res govoril samo o tistem, kar je videl na bojišču. V vezirjevem pripovedovanju je bilo vse videti malenkostno in nepomembno. Z globokim, zamolkim gla-

Grdo pisanje-bolezen

Legastenija: pedagoški problem, vzrok bolezni še neznan

Mnogi šolarji, ki so sicer inteligentni, imajo velike težave s pisanjem in čitanjem. Včasih so psihologi pripisovali te motnje otrokovi lenobi, danes pa je ugotovljeno, da je to vrsta bolezni, ki jo je moč ozdraviti predvsem z ustrezno vzgojno metodo in veliko mero potrpežljivosti. Legastenija je po njihovem mnenju prirojena slabost, ki je pa, kot na primer slepota za barve, ne gre istovetiti s pomanjkanjem inteligence.

● V vseh starostnih dobah najdemo učence, ki so duševno normalno razviti, pišejo in čitajo pa tako nemogoče, da vzbujajo zaradi tega pozornost, je dejal neki pedagog. »Učitelji in starši zaradi tega obupavajo in trdijo, da bi lahko otroci to pomanjkljivost odpravili, če bi se pri enem ali drugem od teh opravil pravilno držali in so koncentrirali.

● Legastenija je posledica otrokove nespособnosti, da bi med čitanjem ali poslušanjem pravilno sprejel v možgane »sliko« besede in jo pravilno izpisal. Pri tem nekatere črke zamenja ali pozabi napisati, kar daje vtis, da je nepazljiv in premalo zbran.

● S strogostjo pri takem otroku pa dosežejo starši ali učitelji prav nasprotno od tistega, kar si želijo. Otrokova sposobnost bo še bolj padla in šola bo postala zanj prava mučilnica. Največ primerov legastenije so ugotovili v anglo-saksonskih deželah, kar je pripisati veliki razliki med načinom izgovorjave in pisanjem posameznih besed.

Za zdaj zdravniki še ne vedo vzroka te bolezni, vendar trdijo isto kot psihologi, namreč, da je ozdravljiva, če bodo starši obravnavali

Recept dolgega življenja

Znanstveniki vsega sveta, ki se ukvarjajo s problemom podaljšanja človeškega življenja, imajo v rokah številne dokaze, da je osnova vitalnosti organizma v dobri prehrani. Najidealnejša dnevna prehrana za dolgo življenje mora biti sestavljena iz dovoljnih količin živil, ki imajo dovolj beljakovin — mleka (posebej jogurta), jajc, nemastnega mesa, rib in svežega sira, zatem sveže zelenjave, sadja in sadnih sokov. Razen tega bi morali vsi tisti, ki so stopili v peto desetletje, dopolnjevati prehrano z vitaminskimi tabletami in mineralnimi tabletami.

Mirno jejte vsakovrstno hrano, svežo ali kuhano. V vsakem primeru uživajte pri jedi. Izboljšajte okus mesa ali zelenjave z začimbami, kot delajo to Francozi. Segajte po zeleni solati kot najvažnejši sestavini dnevne prehrane, jejte jo pred glavnim obrokom, ko imate največji tek. Sadje bi moralo biti obvezen desert ob zaključku glavnega obroka.

Toda na prvo mesto moramo kljub temu postaviti čimveč vitamina B in beljakovin.

JOGURT — IZREDNA PIJAČA

Če bi iz vsakodnevne prehrane izločili najvažnejša živila, ki bi jih morali obvezno zauživati potem bi našli naslednjih pet: pivski kvas, posneto mleko v prahu, jogurt, pšenične klice in sladkorna melasa.

Pivski kvas vsebuje 17 vitaminov, vključu-

otroka z razumevanjem in potrpljenjem. Neka zdravnica trdi, da izvira legastenija iz »spontane agresije« otroka, ki še ni obvladal faze početja »nalašč«. Na psihičnem področju utegnejo postati te motnje povod za protislovno vedenje otroka, za slabo učenje in, slikovito izraženo, za uničevanje »slike« besed in črk. Zato se je treba truditi, da se otrokova težnja za uničevanjem sprevrže v »pozitivno agresijo«, in na neopazen način vplivati na otroka, da bo njegovo vedenje postalo konstruktivno.

NASVETI ZA ZIMSKI ČAS

● Kurimo preudarno. Ko zakurimo v štedilniku, odpremo spodnja vrata in zasun nad pečico. V štedilniku je mnogo dima, zato je potreben preprih. Ko se ogenj razgori in dim pojema, zapremo spodnja vrata. Zasun nad pečico pa zapremo le delno. Ko se kurivo spremeni v žerjavico in ni več dima, je preprih nepotreben in celo škodljiv. Zato zapremo še zasun nad pečico. Skozi rezo zasuna najdejo plini še dovolj možnosti za uhajanje v dimnik. Če ni prepriha, traja žerjavica še dolgo. Šele ko žerjavica malo pojenja, naložimo novega kuriva. Pri tem spet odpremo spodnja vrata in zgornji zasun kot v začetku kurjenja. S takim načinom kurjenja se kurivo pravilno izkoristi in gospodarno troši.

● Premogovega prahu, ki se nam nabira v drvarnici, ne zavržimo. Iz starih časopisov lahko zvljemo majhne vrečice in jih napolnimo s premogovim prahom. Nato vrečice še dobro zavijemo v časopisni papir in poskropimo z vodo. Premogov prah in papir se sprimeša z vodo v briketi, ki jih lahko posušimo in pokurimo v štedilniku ali v peči.

● Pobiranje pepela. Preden zakurimo, moramo peč ali štedilnik skrbno očistiti. Pepel, ki ga puščamo v peči, je slab prevodnik toplote in zadržuje gorenje, izžarevanje in oddajanje toplote. Pepel pobiramo, ko se peč ohladi, v pločevinasto posodo. Posodo pokrijemo z vlažno, dobro ožeto krpo. Med pobiranjem pepela krpo le toliko privzdignemo, da sežemo z lopatico v posodo. Tako preprečimo prašenje pepela po kuhinji ali sobi.

● Tesnilo za vrata in okna. Pozimi je važno, da se prostori ne hlade po nepotrebnem. Če se okna in vrata ne morejo tesno zapreti, prilepimo na spodnji rob vrat ali na okenske okvirje trak iz penaste plastike.

som je z enakim prezirom govoril o upornikih in o bosenski vojski, ki je šla nadnje.

„Videl sem, kar je bilo treba, da vidim, in moja navzočnost v tistih zavrženih krajih je postala odveč. Rusi, ki so pomagali upornikom vodili operacije, so zapustili Srbijo. Ostala je naščuvana, zapeljana raja in za otomansko cesarstvo ne bi bilo častno, da se bivši veliki vezir z njo naravnost spopade. To so bedniki, sprti med seboj, ki bodo sami izkravali in nam padli pred noge. Z njimi si ni treba mazati rok.“

Daville je presenečeno gledal v to soho bolečine, ki tako mirno in dostojanstveno laže. Kar je vezir povedal, je bilo popolno nasprotje resničnosti, toda mirnost in dostojanstvo, s katerim je to izrazil, je bilo samo zase močna in kljubovalna resničnost.

„Glej,“ si je ponovil Daville svojo davišnjo misel, ko je tolčeel nizal zadnje besede, „glej! Tek dogodkov v življenju in vezan na nas prav nič ali pa vsaj hudo rahlo. Toda način, kako dogodke prenesemo, je v veliki meri odvisen od nas samih. Za to je torej treba uporabljati moči, na to obračati pozornost!“

Hitro po zaničljivih besedah o srbski vstaji in o bosenski vojski, ki naj jo uduši, je pogovor sam od sebe prešel na Selimovo smrt. Niti zdaj se nista spremenila ne vezirjev glas niti obraz. Ves je bil nasičen s smrtno žalostjo, ki je ni bilo mogoče stopnjevati.

V velikem divanu v prvem nadstropju nekaj časa ni bilo nikogar. Tudi služabniki s čibuki so na nevidno znamenje izginili. Ostala sta samo vezir in konzul, med njima pa za laket niže Davna, sključen na podvitih nogah, s prekrizanimi nogami in povešenimi očmi, docela spremenjen v tih enoličen glas, skoraj šepet, s katerim je prevajal konzulu.

Vezir je vprašal Davilla, ali ve za vse potankosti carigraskih dogodkov. Konzul je povedal, da ne ve, toda želi, da bi jih čimprej zvedel, ker so vsi Francozi žalostni zaradi smrti tako iskrenega prijatelja in tako redkega vladarja, kakršen je bil Selim.

„Prav pravite,“ je zamišljeno potrdil vezir. „Rajni sultan, ki sedaj uživa že vse rajske sladkosti, je ljubil in resnično cenil vašo deželo in vašega cesarja. Vsi dobro misleči in plemeniti ljudje brez razlike so zgubili z njim velikega prijatelja.“

Vezir je govoril potih in zadržano, kakor da rajnik leži v sosednji sobi, toda stanovitno se je oklepjal stvarnih dejstev in posameznosti, kot da se hoče ogniti najtežjim in glavnim stvarim.

„Kdor ga ni poznal pobleže, še slutiti ne more, kakšno hudo izgubo pomeni njegova smrt. Selim je bil vsestranski človek, poplen v vsakem pogledu. Iskal je družino učenih ljudi. Pod imenom Ilhami — Navdahnjeni — je pisal verze, ki so bili poznavalcem užitek. Sam se spominjam pesmi, ki jo je zložil tisto jutro, ko je zasedel prestol. „Božja milost mi je dodelila prestol Sulejmana Velikega“, tak je bil začetek, se mi zdi. S pravo strastjo je pa gojil matematiko in stavbarstvo. Osebnost je sodeloval pri reformi administracije in davčnega sistema. Obiskoval je šole, spraševal učence in delil nagrade. Povzpental se je na slavbe s slonokoščanim vatlom v roki in nadziral delo, kakovost in vrednost stavbe. Vse je hotel vedeti in videti. Ljubil je delo; bil je zdravega telesa, močan in spreten, da mu v kopju in sablji ni bil nihče kos. Na lastne oči sem videl, kako je z enim samim zamahom sablje presekala tri ovne. Gotovo so ga presenetili s prevaro, neoboroženega, kajti s sabljo v roki bi se ne ustrašil nikogar. Ah, preveč je bil plemenit, zaupljiv in lahkovoren.“

Drobni nasveti

Če je maslo pretrdo in bi radi hitro naredili močnato jed, ga pred uporabo nastrgajte na strgalniku.

✱

Krompirjevo testo bo mnogo lažje, če boste dve žlički moke nadomestili z dvema žličkama pšeničnega zdroba. Med kuhanjem zdrob naraste in testo je okusnejše.

✱

Da se ne boste udarili s kladivom po prstih, ko boste zabijali v steno žebelj za novo sliko, izrežite kake 3 cm širok in 2 dm dolg trak iz trše lepenke. Na zgornjem koncu potisnite skozen žebelj in ga zabijte v steno tako, da držite lepenko na spodnjem koncu. Žebelj ni treba držati, ker je pričvrščen v lepenki.

✱

Če nimate hladilnika, ohranite sir več dni svež, če ga po uporabi zavijete v vlažno krpo.

■ Uživajmo v raznovrstni zelenjavi, izogibajmo se živalskih maščob, masla in majoneze. Namesto tega — rastlinska mast, razna olja in margarina.

■ Vzdržujte se priljubljenih slaščic. Te najbolj rede.

■ Pijte črno kavo brez sladkorja ali pa »francosko kavo« — mešanico črne kave in pol skodelice posnetega mleka, toda brez sladkorja!

PRENEHAJTE S KAJENJEM IN PITJEM ALKOHOLA

Da pitje alkoholnih pijač ni priporočljivo, je splošno znano. To se pa ne nanaša na pivo, če ga pijemo v zmernih količinah, in na dobra vina, ki koristijo prebavi. Druge alkoholne pijače, kot so likerji, žganje in podobno, ustvarjajo preveč kalorij in niso koristne dobri prehrani.

Cigareta po kasilu ali večerji gotovo ne bo kvarno vplivala na organizem. Toda strastni kadilci izgubljajo tek, ne jedo, postajajo nervozni, kade cigareto za cigareto in na ta način uničujejo organizem. Zato je dobro možno zreducirati kajenje, najpametneje pa sploh opustiti nikotin.

Televizija in otroci

Kadar vaši otroci gledajo televizijo, upoštevajte naslednja pravila:

■ Pazite, da pri gledanju televizijskih programov otroci sedijo vsaj tri metre oddaljeni od televizijskega aparata.

■ Ne dovolite, da bi manj kot deset let stari otroci gledali televizijo neprekinjeno več kot tričetrt ure.

■ Spoštujte stalen določen čas, ko se morajo odpraviti k spanju. S tem pravilom se bodo otroci lažje sprijaznili, če jim boste

enkrat na teden izjemoma dovolili podaljšanje programa za pol ure.

■ Nikoli jim ne dovolite, da bi gledali film in televizijo isti dan.

■ Ne dovolite gledati televizijske programe najmlajšim: pred dopolnjenim petim ali šestim letom starosti televizija prekaša njihove zmožnosti dojemanja in škodljivo vpliva na njihov živčni sistem.

■ Med jedjo naj bo televizijski aparat izključen!

Samo iz tega, da je o svojem ljubljem gospodarju govoril v preteklem času, je bilo moči sklepati, da omenja človeka, ki je umrl. Drugače pa, kot bi se bal ali čaral, se niti z besedico ni spomnil sultanove smrti in izgube.

Govoril je naglo in odsolno, kakor bi hotel utišati v sebi drug notranji govor.

Davna je tiho prevajal in skrbel, da ostane čimbolj skrit z glasom in telesom. V nekem trenutku pri zadnjih besedah seje vezir nenadoma lahko zdrznil, kakor bi bil šele sedaj odkril in zagledal tolmača. Obrnil se je k njemu z vsem životom, počasi in togo kot soha, ki jo potiskajo nevidne roke, in zapičil mrtvi, strahotni pogled kamnite sohe v Davno, ki je še huje ukrivil hrbet.

Pogovor je bil za ta dan končan.

Oba, konzul in tolmač, sta odšla kakor iz grobnice. Davna je bil bled ko mrlič, s kapljami mrzlega potu na čelu. Daville je molčal skozi do doma. Med najhujše strahote, ki jih je v teku let doživel v Travniku, je pa vpisal tudi ta počasni premik žive sohe.

Toda pogin strmoglavljenega sultana Selima je še trdnje povezal nesrečnega vezirja s konzulom, ki je znal lepo poslušati pa pametno in s pravo mero sodelovati v žalostnih vezirjevih pogovorih.

Že čez nekaj dni je bil konzul spet poklican k vezirju. Ibrahim paša je dobil iz Carigrada nova poročila od nekega sluga, ki je bil navzoč pri Selimovi smrti, in je očitno hotel o tem razpravljati s konzulom.

Na zunaj ni bilo mogoče uganiti, kaj je vezir v teh desetih dneh preživel v sebi, toda iz pogovora je konzul spoznal, da se pomirja z izgubo in privaja bolečini. Zdaj je o sultanovi smrti že govoril kot o popolnoma dokončani stvari.

(se nadaljuje)

za oddih in razvedrilo

James Holding:

Posojilo brez porokov

Kadar potujem z letalom, običajno berem kakšen kriminalni roman. Tokrat pa to ni bilo potrebno. Mož, ki je sedel zraven mene, je bil zanimivejši od vsake knjige.

Bil je srednjih let in skrbno oblečen. Takoj po vzletu me je nagovoril:

— Vidim, da radi prebirate kriminalne romane.

— Tako mi hitreje mine čas, — sem odgovoril.

— Jaz pa berem kriminalke, da bi se seznanil z najnovejšimi vlomilskimi metodami.

— Oho! — sem dejal presenečeno. — Torej ste vlomilec, ki se želi strokovno izpopolniti.

Nasmehnil se je.

— Ne, nisem. Delam v banki. Kakor veste, pa ravno banke privabljajo vlomilce. Želim se seznaniti z njihovo obrtjo, da bi bil priprav-

bo minilo še mnogo časa, preden bodo prišli moji tovariši.

Vstopili smo. Visoki je dejal: »Zdaj pa k nočni blagajni, prijatelj!« Nepridiprava sta brez dvoma natančno vedela, kaj je moj posel. Gotovo sta me nekaj dni spremljala in opazovala.

Tedaj banke še niso imele jeklenih vrat s kontrolno napravo kot danes. Naša je imela navadna vrata. Na notranji strani je bila roleta, da poldnevno sonce ne bi motilo gospoda Johnsona, enega od naših dveh direktorjev. Vsako popoldne smo roletu spustili in je ostala spuščena, dokler jaz naslednjega jutra nisem prišel v banko.

Ko sem tisto jutro pristopil k roleti, me je veliki razbojnik sunil s pištolo in dejal: »Stojte, prijatelj! Ne želimo, da bi nas vsakdo videl z ulice!«

Z močnim udarcem me je potisnil proti blagajni. Roke so mi tako drhte, da sem komaj izvel ključ iz žepa in jo odprl. Kaj pa sem drugega mogel storiti?

— Tudi jaz bi isto storil, — sem ga tolažil.

— Ukazala sta mi, naj denem ves denar v črno torbo. To sem tudi storil, toda čim počasneje sem mogel. Kljub temu je bilo šele pol devetih, ko sem strpal ves denar v torbo.

Razumljivo je, da se nisem počutil niti najmanj prijetno v svoji koži. Videl sem njune obraze in bi ju policiji prav lahko opisal.

Tedaj je rekel veliki: »Lezite na tla... na preprogo. Ne tako. Na trebuh, z obrazom proti zemlji.«

Ubogal sem. Videl sem, kako mali mož stoji pri vhodnih vratih s pištolo v rokah in kako visoki gleda na uro. Tedaj je zazvonil telefon.

Tako sem se prestrašil, da sem skoraj prenehal dihati. Toda visoki se je že sklonil k meni in mi ukazal: »Dvignite slušalko!« Njegov

glas ni več zvenel tako mirno. »Nikar ne delajte neumnosti, sicer bo to vaš zadnji telefonski razgovor!«

Pristopil sem k telefonu. »Držite slušalko malo dalje od ušesa,« je šepnil visoki razbojnik, da bom tudi jaz slišal!

Dvignil sem slušalko in dejal: »Halo?« — »Ali je to kalifornijska banka?« je vprašal nekdo na drugem koncu žice. »Da,« sem odgovoril. »Do katere ure je danes banka odprta?« je vprašal glas. Vprašujoč sem pogledal bandita, prikimal mi je z glavo in jaz sem rekel: »Ob pol štirih zapiramo, gospod!«

Odložil sem slušalko. Bilo mi je slabo; debele znojne kaplje so mi tekale po čelu. Nato sem znova legel na preprogo.

Slišal sem, kako je visoki odpiral in zapiral predale. Hotel sem mu reči, naj se ne trudi. V njih nismo nikoli puščali denarja.

»Kaj bova pa s tem?« je naposled vprašal debeli. »Ti opravi z njim,« je rekel visoki hladno.

Lahko vam rečem gospod Dixon, da sem pri teh besedah skoraj umrl od strahu. Nisem vedel, ali me bosta ubila ali samo onesvestila. »Opravi z njim,« je lahko pomenilo eno in drugo. Debeli je pristopil k meni. Poizkusil sem se obrniti, toda tedaj sem začutil udarec pištole po glavi.

— Služba v banki ni ravno nenevarna, — sem pripomnil.

— Res, — je vzdihnil Colbar. — Ker nista bila iz našega kraja, se jima ni zdelo potrebno, da bi me ubila.

— Kaj pa se je potem zgodilo? — sem vprašal bolj iz vljudnosti.

— Padli so naravnost policiji v roke. Policija je zasedla vse izhode.

— Policija? — sem vzkliknil. — Odkod pa se je ta pojavila?

— Johnny Simpson jo je poklical.

— Kdo je Johnny Simpson?

— Skupaj sva hodila v šolo. Pozneje je tudi on delal v banki... pri linici...

— Kako pa je vedel, da je treba poklicati policijo?

— Ko je telefoniral in vprašal, kdaj zapiramo banko, sem mu rekel da ob pol štirih. Seveda je vedel, da delamo samo do treh. To je bil zanj signal, da mora poklicati policijo.

Vzel sem plašč in klobuk, ker se je letalo že pričelo spuščati.

— To pomeni torej, da sta se vnaprej dogovorila za razgovor, kajne? Od kod pa je vedel, da vas mora ravno tisto jutro poklicati? Gotovo vam je vsako jutro telefoniral.

— O, ne! Johnny je vsako jutro ob osmih in dvajset prihajal v restavracijo na drugi strani ulice in tam zajtrkoval. Dogovorila sva se, da mi bo takoj telefoniral, kadar bo videl, da rolete še niso dvignjene. Če mu dam napravo informacijo, je to pomenilo, da mora takoj poklicati policijo. Enostavno, kajne?

— Res, zelo enostavno, — sem mu pritrdil, ko sva zapuščala letalo. — Ali delate še vedno v kalifornijski banki?

— Da. Johnny Simpson tudi. On je zdaj direktor banke, jaz sem pa šef oddelka.

Ko sva skupno zapustila letališče, sem se nenadoma nečesa domislil. Ko sva stopala iz letališnega poslopja, sem ga dregnil s prstom v rebra in dejal: »Na levo, gospod!«

Otrpnil je od strahu. Misli je, da imam v roki pištolo. Odvedel sem ga v majhen park nasproti letališča, kjer sva sedla na klop. Šele tedaj me je prepoznal.

— Od tistih časov ste se zelo zredili, Dixon, — je dejal. — Tudi ime ste spremenili... Zgodba o trgovini s športnimi potrebščinami je seveda izmišljena...

— Ni. Le malo sem pretiraval. Samo prodajalec sem. Zdaj pa imam izredno priložnost, da postanem solastnik lepe trgovine, če do konca tedna položim dva tisoč dolarjev. Kakor vidite, sem postal pošten človek.

— Zakaj pa ne dvignete posojila?

— Skomignil je z rameni.

— Kdo bo že dal posojilo bivšemu kaznjencu? To sem že poskusil. Davi sem bil v vaši banki, da vas osebno zaprosim za posojilo, pa nisem mogel priti do vas. Potem sem vas pa videl, da ste zapuščali banko s kovčkom v rokah. Šel sem za vami in kupil vozovnico za isto letalo. Takoj sem vas prepoznal...

Počasi je pokimal z glavo.

— Dva tisoč dolarjev? — je vprašal od-
sotno.

— Da, dva tisoč. Razmislite malo, gospod Colbar! Kaj ste bili pred mojim napadom na banko? Majhen uslužbenec. Moj napad vam je pripomogel, da ste napredovali v službi. Pravzaprav je moja zaslug, da ste danes na vrhuncu svoje kariere.

Nekaj časa je molčal.

— V bistvu imate prav, — je naposled dejal. — Nikoli nisem razmišljal o tem. Res ste mi nehoti pomagali, da sem uspel. In tudi Simpsonu.

— Kako bi bilo: vsak po tisoč dolarjev? Zagotovo vam jih bom vrnil. Ne vem, kdaj, toda ne bom vam ostal dolžan.

Hipoma se je odločil.

— Verjamem vam, — je dejal, izvlekel iz listnice čekovno knjižico in jo izpolnil na dva tisoč dolarjev.

DOMISLICE

Kritika bi morala rezati s škarpami, ne pa gasiti.

(Masson)

★

Kritik ne sme povedati same resnice. Vendar jo mora poznati.

(Renard)

★

Kritika, kot jo jaz pojmem in kot bi jo želel v praksi, je neprestano iskanje in ustvarjanje.

(Sainte-Beuve)

★

Kritik je bralec, ki prežvekuje. Torej bi moral imeti več želodcev.

(Schlegel)

★

O kritikih včasih pravijo, da knjige, ki bi jo morali oceniti, niti ne preberejo od začetka do konca. Tega ne počno. Ali vsaj nočejo početi. Da ugotovijo vrsto in kakovost vina, vendar ni treba izpiti celega soda.

(Wilde)

★

Anaharzis je dejal: »V Atenah so pametni predlagali, bedaki pa odločali.«

(Bacon)

★

V Angliji so vsi vzgojeni, samo da je večina slabo vzgojena.

(Chesterlon)

Art Buchwald:

Rimska zapeljivka

Naša žena po svoji naravi ni ljubosumna, toda brž ko sliši, da se pripravljamo, da odpočujemo v Rim, ki zdaj spričo nedavnih aktivnosti nekaterih filmskih zvezd uživa sloves mesta greha, se vznemiri.

— Ne pojdeš v Rim, dokler je ONA tam, — pravi žena ostro.

— Ne bodi smešna, — ji rečemo in nadaljujemo s česanjem. — Rim je veliko mesto, razen tega pa ONA ne kaže zanimanja za takšne kot sem jaz.

— Kako lahko veš, kako se bo vedla? Za zdaj sicer res ljubi visoke, lepe moške, toda saj lahko svoje nazore spremeni in lahko ji pričnejo biti vseč debeluharji, in tedaj bi prišel ti v poštev.

Nato si močimo obličje z vodo po britju.

— No, pa recimo, da bi se ONA res pričela zanimati zame. Kako bi me pa našla?

— Našla te bo, — nadaljuje žena. — Kadar si ONA kaj zaželi, potem to tudi dobi.

— Postajaš histerična za nič. Povedal ti bom, kaj bi storil. Če bi jo srečal na ulici, bi brž slekel v cerkev in se tam skril. Po cerkvi pa me ne more loviti.

— Nikar se ne pretvarjaj, da bi pobegnil, — pravi naša žena.

Ogledujemo si svoj profil v ogledalu.

— Morda imaš prav. Če bi pobegnil, bi njeno pozečenje po meni še naraslo. Torej bo bolje, da ostanem in da se pretvarjam, da me ni strah.

— Zdaj si lahko predstavljam, kaj vse se ulegne zgoditi, — pravi naša žena. — ONA se vozi v rolls royceu in te zagleda. Ukaže šoferju naj ustavi, in te pokliče. Zadoštuje, da ti nisi pomignil s prstom, pa boš takoj pozabil na vse. Stopil boš v avto, ONA pa bo rekla: »V vilo Luigi!« Oh! Ne morem več govoriti...

Medtem smo ugotovili, da si nismo namazali dovolj briljantline na lase.

— Prav to dokazuje, da nimaš prav. Dobro, recimo, da se ONA pelje mimo mene, da sem iz nekega razloga potegnil njeno pozornost in da ona ustavi avto. In recimo, da bi me ONA res povabila. Saj vendar veš, kaj bi ji odgovoril. »Gospa, oženjen sem...«

— Ne, za božjo voljo! Nikar ji ne govori, da si oženjen! To so ženske najhujše vrste!

— Morda imaš prav, — ji odgovarjamo.

— Pretvarjal se bom, kot da sem samec.

— Ne, nevarnost je prevelika, — je rekla naša žena. — Zakaj bi ne poval v Benetke, Milan ali Neapelj? Zakaj moraš potovati v Rim ravno zdaj?

— Tudi drugi moški potujejo vsak dan v Rim in se jim nič ne zgodi.

— Nihče ne more biti varen, da se mu ne bo nič zgodilo. Prosim te, nikar se ne izpostavljaj nevarnosti! Pomisli na škandal, fotografate, časopise...

— Ampak, draga, — ji rečemo, ko si čistimo čevlje, — moramo tvegati. Saj je vendar mogoče, da ZANJO sploh ne bom privlačen, in potem nimaš razloga za skrb!

Naša žena nas je ogledovala nekaj trenutkov, nato pa je dejala:

— Morda imaš prav. Težko bi si predstavljala, da bi kdor koli mogel...

— Kaj mogel? — vprašamo jezno.

— Mogel biti v bližini človeka, ki si namaze toliko briljantine na lase.

Harthmuth Brückner:

Pogovor

Medconski vlak Leipzig—Köln je zapeljal daleč na črni peron kölnskega kolo-
dvora.

Moj gostitelj je bil slikar H. Nosil je kratek, siv, volnen plašč. Mlademu možu ni bilo do pokrivala, kljub temu da je rahlo prišlo. Črni pramenasti lasje so se mu svetili. — Njegovo stanovanje sta bili dve najeti podstrešni sobi. Ena od njiju je bila za silo preurejena v atelje.

Pila sva čaj. Kmalu sva se živahno pogovarjala.

Dve leti je študiral medicino, potem pa je obesil študij na klin. Slikal je namreč že od nekdaj. Govorila sva o politiki. Pripovedoval sem mu o svojem novinarskem delu in o stranki, katere član sem. Na obrazu sem mu bral, da mi ne verjame popolnoma.

»Čemu ta smehljaj?«

Odgovoril je: »Tega bi ne smelo biti. Umetnik bi ne smel biti politično opredeljen. Čim se v to zaplete, je že prepozno. Da, tako mislim. Umetnik živi vendar od kruha spolne svobode.« Pri zadnjih besedah je vstal. Molčala sva in nobeden ni hotel porušiti komaj zgrajenega mostu med nama. Prosil me je naj grem počivat, češ da sem od potovanja gotovo utrujen. Sosednja soba da mi je vsa na razpolago, njemu da zadoštuje kavč. »Moje mesto je pri mojih duhovnih otrocih.« Pri tem je s kratko kretnjo pokazal po slikah naokrog.

»Kdo jih kupuje?«

»Da, kdo. — Tu in tam kaj razstavim.«

Okrog polnoči je že moralo biti, ko sem se prebudil. Za zaveso, ki je delila obe sobi, je še vedno gorela luč, čuti pa ni bilo ničesar. Za trenutek sem pomislil, nato pa sem vstal in malo odgnil zaveso. Slikar je sedel ob trikotni mizici; njegova glava je počivala na trdi plošči. Stopil sem bliže. Na mizi so ležale rdeče, modre in bele nalepke, kakršne lepijo na stekleničke z zdravili. Ležale so v snopičih, nekatere so bile še razmetane in na njih so bili z razločno pisavo ravno kar napisani latinski naslovi.

Za tako delo dobiš denar.

Narahlo sem ga stresel za ramena. Pogledal me je. Iz roke sem mu vzel tanko srebrno nalivno pero in napisal na belo pisalno podlago: Umetnik živi od kruha spolne svobode.

In znova sva pričela s pogovorom.

SLALOM zahteva od tekmovalca zelo veliko, saj predstavlja s številnimi vrati in zastavicami pravi "blodnjak"

XI. mednarodne skakalne tekme za Ziljski pokal Letošnji zmagovalci: Dieter Janz

Ob udeležbi 27 koroških in slovenskih skakalcev je bil preteklo nedeljo Zahomec prizorišče mednarodnega skakalnega tekmovanja za Ziljski pokal. Vreme je bilo prirediteljem močno naklonjeno, pa tudi gledalci so prišli ob lepih in izenačenih skokih popolnoma na svoj račun. Gostje iz Slovenije tokrat niso nastopili v najmočnejši sestavi, zato tudi ob vedno boljših koroških skakalcih niso dosegli vidnejših mest. Na 60-metrski skakalnici ing. Stanka Bloudka je s štirimi točkami prednosti zmagal Dieter Janz, kateremu slede Engele Mayr, Ferdinand Frank in Franz Keuschnig. Zmagovalci so dosegli skoce 49,5 in 51 m.

Na Semmeringu je uspel Egger

Mednarodno skakalno konkurenco na Semmeringu, katere so se udeležili tudi najboljši ameriški smučarji in nekateri Slovenci, je prepričljivo odločil zase Avstrijec Willy Egger. Drugo mesto je zasedel Američan John Balfanz, ki brez dvoma pomeni odkritje letošnje sezone. Na tekmovalcu je z izjemo Habersatterja sodelovala celotna avstrijska elita, kateri je uspelo zasesti na vrhu še mesta 3 in 4 (Gamweger, Müller) pred odlično razpoloženim Jugoslovanom Koprivškom.

Otvoritev damske smučarske sezone

Z mednarodnimi alpskimi smučarskimi konkurencaми deklet v švicarskem Grindelwaldu smo doživeli letošnjo premiero mednarodnih tekmovalcev. Ob udeležbi celotne svetovne elite (manjkali sta le poškodovana svetovna prvakinja Haas — Avstrija, ter Nemka Biebl) je ob hudem boju med avstrijskimi in francoskimi dekleti največji podvig uspel — Nemki. Sicer pa je tudi to tekmovalstvo pokazalo, da sta nesporni težišči damskega kvalitetenega smučanja še vedno Avstrija in Francija. Posamezne konkurence so se končale takole: SLALOM: 1. Barbi Henneberger (Zah. Nemčija), 2. Christine Goitschel (Francija), 3. Traudl Hecher (Avstrija). VELESALOM: 1. Marielle Goitschel (Francija), 2. Madeline Bochatay (Francija), 3. Marianne Jahn (Avstrija). SMUK: 1. Barbi Henneberger, 2. Traudl Hecher, 3. Edith Zimmermann (Avstrija).

KOMBINACIJA: Barbi Henneberger, 2. Traudl Hecher, 3. Annie Famose (Francija). Vsekakor so mlade avstrijske smučarke v prvi težki mednarodni preizkušnji dokaj dobro prešle ognjeni krst, čeprav je zlasti svetovna prvakinja Jahn nekoliko razočarala. Nato se je vsa karavana najboljših pomaknila dalje na sever, kjer bodo v Schrunsu nadalje alpske preizkušnje. Prva konkurenca je že potekala v znamenju Jahnove, ki je prepričljivo osvojila prvo mesto v slalomu pred rojakinjo Netzerjevo in Hennebergerjevo.

In še moška premiera na Lauberhornu

Vsi smo mislili, da bomo tokrat pričeli grandioznega podviga našega Schranza. Toliko večje je bilo potem razočaranje avstrijske športne javnosti, ki v drugem mestu svetovnega prvaka v kombinaciji vidi nekakšno narodno katastrofo. Sicer pa nam primer tega tekmovalstva jasno kaže, da se tudi svetovni prvak lahko zmoti — pa še kako. Začelo se je odlično. V smuku je Schranz naravnost distanciral vso svetovno elito in dosegel več kot štiri

sekunde prednosti. V alpskih disciplinah pa odločajo že stotinke sekunde. Zato so bili vsi prepričani, da mu prvega mesta sploh ni več mogoče vzeti. Tudi Schranz si je mislil podobno in je v slalomu vozil tako previdno in lagodno, da bi s padcem ne zapravljal dragocenih desetink. Padel res ni, toda tokrat je bil — prepočasen. Njegov neposredni tekmeč — Francoz Perillat, je tvegall vse — in uspel. Zmagal je v slalomu in v kombinaciji, Schranz pa je z neznatnim zaostankom zasedel drugo mesto v kombinaciji. Srečanje neposrednih nasprotnikov iz Francije in Avstrije so tokrat prepričljivo odločili v svojo korist naši smučarji, katerim je uspela odlična uvrstitev v končnem plasmaju. Rezultati:

Zahomečan Janko Zwitter uspešen tudi v tej sezoni

Mladi smučarski skakalec Janko Zwitter iz Zabomca, član tamkajšnjega športnega društva, tudi v tej sezoni uspešno nastopa na raznih prireditvah. Zadnjo nedeljo se je udeležil mladinske prireditve smučarskih skokov na novi Venediger-skakalnici v Neukirchen na Salzburškem, kjer je v hudi konkurenci med 52 skakalci iz Koroške, Predarlške, Tirolske, Štajerske in Salzburške dosegel drugo mesto v svoji skupini.

SMUK: 1. Schranz, 2. Violat (Francija), 3. Nindl (Avstrija). SLALOM: 1. Perillat, 2. Burger (Avstrija), 3. Zimmermann (Avstrija). KOMBINACIJA: 1. Perillat (Francija), 2. Schranz, 3. Zimmermann, 4. Burger, 5. Stiegler (vsi Avstrija), 6. Bozon (Francija) 7. Grünfelder (Švica), 8. Adalbert Leitner, 9. Nindl, 10. Hias Leitner (vsi Avstrija).

Avstrijsko državno prvenstvo v hokeju na ledu

IEV: KAC 4:2
WEV: KAC 4:2
KAC: Kitzbühel 3:2
KAC: Zell am See 12:2

Trenutna lestvica:

1. IEV	6	6	0	0	47:5	12
2. WEV	6	5	0	1	49:7	10
3. Kitzbühel	6	3	0	3	28:20	6
4. KAC	4	2	0	2	19:12	4
5. Ehrwald	5	2	0	3	17:33	4
6. Zell am See	5	0	0	5	11:43	0
7. VSV	4	0	0	4	9:60	0

Slej ko prej velja za glavnega favorita znova tirolski IEV, ki je doma in na Dunaju premagal največjega tekmeča WEV. V soboto se bosta srečala KAC in IEV.

Ta teden vam priporočamo: Knjižni dar SPZ za leto 1963

- KOROŠKI KOLEDAR 1963, pestra vsebina in bogata oprema 128 str., br.
- Ivan Potrč: SREČANJE, nov roman znanega slovenskega pisatelja 128 str., br.
- Halldor K. Laxness: ATOMSKA POSTAJA, delo islandskega Nobelovega nagrajenca, 172 str., br.
- W. L. Shirer: VZPOMIN PROPAD TRETJEGA RAJHA, pretresljiva poglavja iz dobe nacizma, 176 str., br.
- Ing. Mitja Tavčar: ELEKTRIKA ZA DOMAČO RABO, praktičen priročnik, bogato ilustriran, 176 str., br.

Vseh pet knjig skupaj dobite po izredno nizki ceni: samo 30 šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjstvo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 19. 1.: 8.05 Naš hišni vrt — 8.15 Jutranji koncert — 13.05 Dunaj od nekdaj — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 „Večne ceste“, roman — 15.50 Za filateliste — 16.00 Iz vseh dalin zveni — 17.00 Popoldanski koncert — 18.25 Ljudske pesmi — 19.20 Pestro mešano — 20.10 Belgijski slavnostni tedni.

Nedelja, 20. 1.: 8.05 Kmečka oddaja 9.05 Popevke od včeraj, do danes še ne pozabljene — 11.20 Dunajski zajtrk z glasbo — 13.00 Veseli ljudje so veselje — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba ob polih — 18.00 Veselo petje, veselo igranje — 19.45 Godba na pihala — 20.10 „Tisti, ki stanujejo v kavarni“ — 21.18 Na lepi modri Donavi.

Ponedeljek, 21. 1.: 8.15 Glasba Wolfa-Ferrarija — 13.30 Majhne melodije avstrijskih komponistov — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni količek — 16.00 Glasba zale — 17.00 Popoldanski koncert — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.30 Veseli ljudje so veselje — 21.15 Veselo petje, veselo igranje.

Torek, 22. 1.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.45 Oddaja za mladino — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 16.00 Glasba zale — 17.00 Koncert pri kavi — 18.00 Mesec dni deželne politike — 18.25 Če mene vprašate — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 „Pomota Antonija Foscarija“, slusna igra.

Sreda, 23. 1.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Offenbachove melodije — 15.00 Glasba za mladino — 16.00 Glasba zale — 16.55 Kulturne vesti — 17.00 Glasba, ki so nam dopade — 18.15 Pomoč vsakdo potrebuje — 19.00 Popovke — 20.15 Koncert dunajskih filharmonikov.

Četrtek, 24. 1.: 8.00 Jutranja glasba — 18.15 Orkestrski koncert — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Posebej za vas — 15.45 Koroški avtorji: Harald Grass — 16.00 Glasba zale — 17.00 Popoldanski koncert — 18.05 Ljudske pesmi — 18.35 Oddaja za mladino — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Pesmi, glasba in vesela beseda iz Štajerske in Koroške — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 25. 1.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Celovski orkestrski zbor — 13.05 Ljudske viže — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Glasba zale — 17.00 Koncert pri kavi — 18.15 Pestro mešano — 19.00 Z Louise Martinji po celem svetu — 20.15 Melodije Nica Dostala — 21.00 Mozartovi slavnostni tedni 1963.

II. PROGRAM

Sobota, 19. 1.: 7.20 Jutranja glasba — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.45 Ti in žival — 11.00 Ljudska glasba — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.00 Koncert — 15.15 Vsaka stvar ima dve strani — 16.00 Za delovno ženo — 16.30 Popevke se vrstijo — 18.00 Dobro razpoloženi — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.35 „V zvezdah je zapisano“ — 20.00 Avstrijska Hil-parada — 21.00 Strauss vam igra.

Nedelja, 20. 1.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega? — 9.00 Operni koncert — 11.20 Jubilejni koncert dunajskih filharmonikov — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Majhen radijski orkester radia Dunaj — 16.00 Na robu „Böhmerwolda“ — 16.00 Glasba iz vsega sveta — 18.00 Orkestrski koncert — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Koncert belgijskih solistov — 20.30 Melodije za nedeljski večer.

Ponedeljek, 21. 1.: 7.20 Jutranja glasba — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 13.20 Za prijatelja opernih melodij — 15.30 Orkester Willy Berking — 16.00 Otroška ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Oddaja za ženo — 18.00 Popevke se vrstijo — 19.30 „Carostelec“, romantična opera.

Torek, 22. 1.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske pesmi — 13.20 Teden pri združenih narodih — 13.30 Znani orkestri — 15.30 Glasba Kara Hawraneka — 16.15 Življenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanja za vse — 17.50 Esperanto — 18.00 Popevke se vrstijo — 19.30 Lahka mešanica — 20.00 Operni zvoki.

Sreda, 23. 1.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.30 Melodije se vrstijo — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Hišni zdravnik — 18.00 Popevke — 19.30 Halal Tenagerji! — 20.15 Zabavna glasba — 21.10 Temza-Danava.

Četrtek, 24. 1.: 7.20 Jutranja glasba — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Godba na pihala — 13.10 Pestro mešano — 13.30 Zgodovina velikih opernih hiš — 15.30 Avstrijski komponisti — 16.30 Franz Liszt — 17.40 Oddaja za ženo — 18.00 Popevke se vrstijo — 19.30 Veselo nate — 20.00 Vinodolna, prekrasno mesto.

Petek, 25. 1.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.10 Sodobni avstrijski komponisti — 16.00 Otroška oddaja — 16.30 Koncertna ura — 17.15 Znanja za vse — 18.00 Popevke se vrstijo — 19.30 Mladi talenti — 21.25 Tretje znamenje.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 19. 1.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Nedelja, 20. 1.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 21. 1.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Za našo vas. 10 minut za športnike — 18.00 15 pestrih minut.

Torek, 22. 1.: 14.15 Poročila, objave. Iz ljudstva za ljudstvo.

Sreda, 23. 1.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite z igramo.

Četrtek, 24. 1.: 14.15 Poročila, objave. Pojeta mešani zbor in moški oktet pevskega društva Jakob Patelin Galus iz Celovca.

Petek, 25. 1.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Domača pesmi. Hišna imena v okolju nekdanje humperške graščine na Koroškem.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00. Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 8.25 Zabavni kaleidoskop — 10.15 Od tod in onod — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Melodije ob 12.25 — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 19. 1.: 9.25 Zabavni akordi — 9.45 Francoske osvobodilne in revolucionarne pesmi — 10.15 Orkester RTV Ljubljana z deli starih mojstrov — 12.15 Kvintet in trio bratov Petrič iz Maribora — 12.30 S polico za nova posnetke iz slovenske glasbe. — 13.30 Nekaj ritmov za razvedrilo — 14.35 Voščila — 15.15 Zabavni orkester Bob Moore — 17.50 Lahka glasba — 18.10 Biseri iz Wagnerjevih „Nibelungov“ — 18.45 Naši popolniki na lujem — 20.00 Naš varilec.

Nedelja, 20. 1.: 8.00 Mladinska igra — 8.40 Stare francoske otroške pesmi — 10.00 Se pomnite, tovariši... — 11.30 Zabavni zbori Miška Hočevarja — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Voščila — 15.15 Ob zvokih zabavne glasbe — 15.30 Naši pevci v italijanskih operah — 16.20 Orglice s popevkami in prijetnimi melodijami — 17.05 Mandoline in godala — 18.30 Sport — 20.00 Izberite svojo melodijo.

Ponedeljek, 21. 1.: 8.25 Glasba ob delu — 8.55 Za male radovedneže — 9.45 Sovjetske borbene pesmi — 10.15 Richard Straussove melodije — 12.15 Orglice igra Andrej Blumauer — 12.30 Panorama veselih ritmov — 13.30 Iz Mozartovih oper — 14.35 Voščila — 15.15 Pojo zabavni zbori — 16.00 Vsak dan za vas — 18.10 Z lokom po strunah — 18.30 Pojo Komorni zbor iz Maribora — 20.00 Skupni program JRT — studio Ljubljana.

Torek, 22. 1.: 8.05 Barilonske arije iz Verdijevih oper — 9.25 Majhni ansambli v plesnem ritmu — 9.45 Zabavna vas bo Kmečka godba — 12.15 Srbska kola — 12.30 Melodije na tekočem traku — 14.05 Slavni mojstri, slavne arije — 14.35 Po naši lepi deželi... — 15.30 V torek na svidenje — 17.05 Koncert po željah — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Iz zlatih dni zborovske glasbe — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 Informazzo z godali — 21.40 V ritmu Latinske Amerike.

Sreda, 23. 1.: 8.05 Jutranji koncert — 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb — 9.25 Zabavni kaleidoskop — 10.45 Clovek in zdravje — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Pojo Gorenjski vokalni kvintet — 12.30 Joan Hammond in Charles Craig v znamenitih operah — 13.30 Veselo in popularno — 14.05 Za salarje — 15.15 Glasba na šestih strunah — 16.00 Vsak dan za vas — 18.10 Petnajst minut z orkestrom „Ad hoc“ — 18.25 „Na planinah luštno biliti...“ — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.15 Naš nočni kaleidoskop.

Četrtek, 24. 1.: 8.20 Zvoki z južnega morja — 9.25 Odlomki iz slovenskih oper — 10.20 Pet minut za novo pesmico — 12.15 Ansambel Srečka Dražila — 12.30 V ritmu današnjih dni — 13.30 Simfonični plesi — 14.25 Za vaš odih — 14.35 Voščila — 15.15 Godala v ritmu — 15.30 Turistična oddaja — 18.10 Prvi večerni ples — 8.45 Kulturna kronika — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer.

Petek, 25. 1.: 8.05 V narodnem tonu — 8.40 Sejem plošč — 9.45 Ljudske pesmi iz Nave Škotske — 10.15 „Noč na Kleku“ — 12.15 Slovenske narodne pesmi — 12.30 Naši pihali — 13.30 Plošča za ploščo — 14.05 Pripovedka o bratu — 14.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 15.15 Napolki za turiste — 15.45 Jezikovni pogovori — 17.05 Glazunov in Schumann — 18.10 Zabavajo vas orkester in zbor Ray Conniff in ansambel The Shadows — 18.30 Holandska narodna pesmi — 18.45 Iz naših kolektivov — 20.00 Iz repertoarja zabavnega orkestra RTV Ljubljana — 20.13 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Štiristo let klavirske glasbe — 21.13 Oddaja o morju in pomorščakih.

TELEVIZIJA

Dnevne oddaje: 19.30 Zabeleženo za vas — 19.55 Kratko pred osmo — 20.00 Čas v sliki — 20.20 Mosaik kratkih filmov.

Sobota, 19. 1.: 19.00 Zabeleženo za vas — Kaj vidimo novega — 19.55 Kratko pred osmo — 20.20 „Glasba v snegu“ — 20.30 „Molito se, gospod minister“ — 22.40 Sport.

Nedelja, 20. 1.: 17.00 Za otroke od 11 let: Svet mladine — 17.30 Sestanek z morskimi živalmi — 18.00 Vilma in King — 18.30 Kaj lahko postanem — 19.00 Sedem dni svetovnih dogajanj — 20.00 „Romarji iz Makke“, opera — 21.30 „Vojska proti vojni“, film.

Pinegavski sejem v Lienzu

Pinegavska rejska zveza za Koroško in Vzhodno Tirolsko bo priredila v petek, dne 25. januarja z začetkom ob 9.30 uri prvi letošnji sejem v Lienzu. Na sejem bodo postavili 80 krav in telic, med temi visoko breje telice. Vse živali izvirajo iz tbc- in bangovih boleznih prostih obratov.

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janetič, odgovorni urednik: Lavro Potocnik. — Tiska založniška in tiskarska družba z o. j. Prava, Celovec - Borovlje. — Dopis naj se pošilja na naslov: Celovec - Klagenfurt 2, Postfach 124.